

በከተሞች የስራ እድል ፈጠራና የምግብ ዋስትና ኤጀንሲ

የኑሮ ማሻሻያ የትግበራ ማንዋል

መስከረም 2012 ዓ.ም
አዲስ አበባ

ማውጫ

መግቢያ.....	1
የማንዋሉ አስፈላጊነት.....	2
የማንዋሉ ወሰን.....	2
የማንዋሉ ዋና ዋና ክፍሎች.....	2
ክፍል አንድ፡ የኑሮ ማሻሻያ መሰረታዊ የድጋፍ ማእቀፍ ዑደት፡ (የቅድመ ዝግጅት ምዕራፍ)...	3
ደረጃ 1፡ በኑሮ ማሻሻያ አጠቃላይ የግንዛቤ ፈጠራ.....	4
ደረጃ 2፡ የገንዘብ አያያዝ ክህሎት እና በጀት አጠቃቀም.....	4
ደረጃ 3. የህይወት ክህሎት ስልጠና.....	6
ደረጃ 4፡ በቤተሰብ ደረጃ የኑሮማሻሻያ የቤተሰብ ተወካይ በቤተሰቡ አባላት ማስመረጥ.....	6
ደረጃ 5፡ የማነቃቂያ ስልጠና.....	7
ደረጃ 6፡ የቤተሰብ የስራ ዘርፍ ምርጫ.....	8
ደረጃ 7ሀ ፡ በግል የስራ መስክ ለሚሰማሩ የንግድ ስራ ዕቅድ፡.....	9
ደረጃ 7ለ፡ የንግድ ዕቅድ ማጸደቅ.....	10
ደረጃ 8ሀ፡ ተጠቃሚዎችን በቅጥር ለማሰማራት የሚያስችል የሥራ ትስስር ዕቅድ.....	12
ደረጃ 8ለ፡ የሥራ ፍለጋ ዕቅድ ማፅደቅ.....	13
ደረጃ 9፡ የገንዘብ ድጋፍ መልቀቅ እና ማስተዳደር፡፡.....	15
ደረጃ 10፡ ምክር እና ድጋፍ.....	16
ክፍል ሶስት፡-የተጠቃሚዎች ምረቃ (Graduation).....	16
ክፍል አራት፡- የዋና ዋና ባለድርሻ አካላት ሚና እና ኃላፊነት.....	18
ክፍል አምስት፡- የፋይና ክትትልና ምዘና.....	21
ክፍል ስድስት፡ ቅጾችና ፎርማዎች.....	23

መግቢያ

የከተሞች ልማታዊ ሴኩዲኔት ፕሮግራም ተጠቃሚዎችን በአራት የተለያዩ ክፍሎች በመለየት ድጋፍ የሚሰጥ ሲሆን እነሱም የአካባቢ ልማት፣ የቀጥታ ድጋፍ፣ ልዩ ድጋፍ የሚሹ እና የኑሮ ማሻሻያ ናቸው። የአካባቢ ልማትና የኑሮ ማሻሻያ የስራ ክፍሎች ተደጋጋሪ ሆነው ተግባራዊ የሚደረጉ ሲሆን የመስራት አቅም ያላቸውንና በተለያዩ ምክንያቶች በገዝተኛ የኑሮ ደራጃ ላይ የሚገኙ ተጠቃሚዎችን በተለያዩ የአካባቢ ልማት ስራዎች ተሰማርተው ከሚያገኙት ገቢ ጥሪት አፍርተው በቀጣይ ራሳቸውን ችለው ኑሮዎቻቸውን ለማሻሻል የሚያስችላቸውን ሁኔታዎች በማመቻቸት ከፕሮግራሙ እንዲመረቁ የሚያግዙ የስራ ክፍሎች ናቸው።

በተለይም የኑሮ ማሻሻያ የስራ ክፍል ዋነኛ ዓላማ የተጠቃሚዎችን እና የቤተሰቦቻቸውን የገቢና የኑሮ ሁኔታ በዘላቂነት ማሻሻልና ራሳቸውን ማስቻል ነው። በዚህም መሰረት በክፍሉ የሚሰጠው አጠቃላይ ድጋፍ ዓላማዎችን ለማሳካት የሚረዱ ናቸው።

ዋና ዋና ዓላማዎች

- የተጠቃሚዎችን የስራና የቁጠባ ባህል በማዳበር ራሳቸውን እንዲችሉ የጥሪት ማፍሪያ ስራዎች ላይ እንዲሰማሩ ማድረግ፤
- ተጠቃሚዎችን በመሰረታዊ የህይወት ክህሎቶች በማነጻጽ 1) በግል ስራ እና በቅጥር ሊሰማሩበት የሚፈልጉትን አዋጭ የስራ መስክ በመለየት ቀጣይ ህይወታቸውን የሚመሩበትን ሁኔታ ማመቻቸት 2) የሚገጥሟቸውን ችግር በራሳቸው አቅም በመፍታት በዘላቂነት ራሳቸውን እንዲችሉ ማድረግ፤
- ተጠቃሚዎችን በተገቢው ጊዜ ከፕሮግራሙ እንዲመረቁ ማድረግና ለምረቃው የሚያስፈልጉ መረጃዎች ማደራጃት፤

የኑሮ ማሻሻያ መሰረታዊ መርሆዎች:

1. **ፍላጎት ተኮር /Demand driven/**- ተጠቃሚዎች በራሳቸው ወይም በቅጥር ስራ ለመሰማራት ምርጫው በቤተሰቡ ፋላጎት የሚከናወን ሲሆን የቤተሰቡ አባላት ይጠቅመናል ብለው የሚያስቡትን የስራ መስክ ያለማንም ተጽዕኖ አማራጮችን በመመርመር በራሳቸው ፍላጎት የሚመርጡ ይሆናል።
2. **ለተጠቃሚዎች የሚሰጥ ድጋፍ በግለሰብ ደረጃ መሆኑ /Individual and tailored support/**- በዚህ ፕሮግራም ተሳታፊዎች በቡድን የሚሰሩ ስራ እንዲመርጡ የተቀመጠ አሰራር የለም። በቤተሰብ ደረጃ ከሚመርጡት የስራ መስክ ውስጥ የራሳቸውን ስራ የሚመርጡ /ለምሳሌ: አነስተኛ ንግድ/ ወይም በቅጥር ስራ የሚሰማሩ/ ለምሳሌ: በአሽከርካሪነት በድርጅቶች መቀጠር/ ሊሆን ይችላል። በዚህም መሰረት ተጠቃሚዎች በመረጡት ማንኛውም የስራ መስክ ቢሰማሩ ተገቢውን ድጋፍ የሚያገኙ ይሆናል። ለአሰራር አመቺ ይሆን ዘንድ ተመሳሳይ የስራ ምርጫ ያላቸውን ተጠቃሚዎች ለስራቸው ድጋፍ የሚሆን ስልጠና በጋራ የሚሰጣቸው ይሆናል።
3. **ቀላልና ምቹ አሰራር መዘርጋት /Simple and client-friendly/** - የንግድ ስራ እቅድና የስራ ትስስር ዕቅድ በተጠቃሚዎች የሚዘጋጅ ሲሆን በአንድ ማእከላትና በሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ድጋፍ ይደረጋል።
4. **ተለዋዋጭነት /Flexibility/**: የተጠቃሚዎች የኑሮ ማሻሻያ የስራ መስክ ምርጫዎች በቅጥርና በግል የስራ መስክ በሚል በሁለት የተከፈለ እና አንዱ ከአንዱ የተለየ ቢሆንም ተያያዥነት ግን አላቸው። ለምሳሌ አንድ ለግል የስራ ዘርፍ በእንጨት ስራ የሰለጠነ ተጠቃሚ በዚያ መቀጠል ካልፈለገ በሌላ ድርጅት በቅጥር ስራ ሊሰማራ የሚችል ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ በቅጥር ስራ ለመሰማራት በአሽከርካሪነት የሰለጠነ ተጠቃሚ ለድርጅት ከመቀጠር ይልቅ በግል የታክሲ ስራ ላይ ለመሰማራት ይችላል።

5. **ለአካባቢ ጥበቃና ለሴቶች ትኩረት የሚሰጥ መሆን** /Climate smart and gender sensitive/ ለግል ስራ የሚመረጡ የስራ መስኮች ዝቅተኛ የአካባቢ አዋር ንብረት ተጽዕኖ ያላቸው መሆን የሚጠበቅባቸው ሲሆን የሴቶችን ተሳትፎ የሚያበረታቱና የአካባቢውን እሴቶችን የጠበቁ ይሆናሉ።
6. **በተጨማሪ መረጃ ላይ የተመሰረተ መሆን** /Evidence based/ : በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች ወደ ተግባራዊ እንቅስቃሴ ከመገባቱ በፊት አስፈላጊ የሆኑ መሰረታዊ መረጃዎችን በማሰባሰብና በመተንተን /ጥንካሬዎችን፣ ድክመቶችን መልካም አጋጣሚዎችና ስጋቶችን/ የመተንተን ስራ መሰራት አለበት።
7. **መላመድ የሚችል /Adaptive/**:- የሚሰሩ ስራዎች ወቅታዊ የገበያ ሁኔታን ቴክኖሎጂንና የኢኮኖሚ እድገትን መሰረት ያደረገ መሆን አለበት።
8. **ሃብትን ማቀናጀትና በማስተባበር መጠቀም** /Integration and synergy of resources/ :- የአካባቢ ልማት ስራዎችን እና ሌሎች ተጓዳኝ ስራዎችን እንዲሰሩ ማስተባበርና በማቀናጀት እንዲሁም ሌሎች በኑሮ ማሻሻያ የሚሳተፉ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችም የሚሳተፉበትን መንገድ ይመቻቸል።
9. **ቅደም ተከተሉን የጠበቀ የኑሮ ማሻሻያ ትግበራ** /Careful sequencing and tracking of livelihoods interventions/:- ቅደም ተከተሉን መሰረት ያደረገ ድጋፍ፣ ክትትልና ግምገማ በማድረግ በመረጃ ላይ የተመሰረተ የተጠቃሚዎች ምረቃ መካሄድ አለበት።
10. **ለትምህርትና ለእውቀት ከፍተኛ ትኩረት መስጠት** /Strong focus on learning and knowledge management/

የማንዋሉ አስፈላጊነት

ይህ ማንዋል በዘርፉ ለተሰማሩ አስፈጻሚና ባለድርሻ አካላት ከግንዛቤ ፈጠራ እስከ ስራ ትስስር ያለውን የስራ ፍሰት በመገንዘብ ውጤታማ ድጋፍ ለማድረግ የሚያስችል የአሰራር ስርዓት መዘርጋት ነው።

የማንዋሉ ወሰን

ማንዋሉ በፌደራል በክልል በከተሞች በክ/ከተሞችና ወረዳዎች በየደረጃው ተግባራዊ የሚደረግ ሲሆን የኑሮ ማሻሻያ አተገባበርን አስመልክቶ ያላቸውን ሃላፊነትና ግዴታ እንዲሁም ያስገኘውን ውጤት ለመከታተልና ለመገምገም የሚያስችል ነው።

የማንዋሉ ዋና ዋና ክፍሎች

ክፍል I : የኑሮ ማሻሻያ መሰረታዊ የድጋፍ ማእቀፍ (ዝግጅት ምዕራፍ) /የግንዛቤ ፈጠራ፣ የፋይናንስና መሰረታዊ የህይወት ክህሎት ስልጠና፣ የቤተሰብ ተወካይ መረጣና የማነቃቂያ ስልጠና በዚህ ክፍል የሚዳሰስ ይሆናል።/

ክፍል II: የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ የድጋፍ ዑደት (የትግበራ ምዕራፍ) በዚህ ክፍል የሚካተቱት ለኑሮ ማሻሻያ የተጠቃሚዎች የስራ መስክ ምርጫ፣ የንግድ ስራ እና የስራ ማፈላለግ እቅድ ዝግጅት፣ የተዘጋጀውን የስራ ዕቅዱ ማፀደቅ፣ የገንዘብ ድጋፍ ማጸደቅ፣ በግል ወይም በቅጥር የሚሰማሩትን ተጠቃሚዎች የክትትልና ድጋፍ ስራዎችን ማካሄድ፣ የሚሰራጨው የስጦታ ገንዘብ የከተሞቹን ዝግጁነት መሰረት ያደረገ እንዲሆን ማድረግ ነው።

ክፍል III: የኑሮ ማሻሻያ አስፈጻሚና ባለድርሻ አካላት ተግባርና ኃላፊነትን የሚገልጽ ነው።

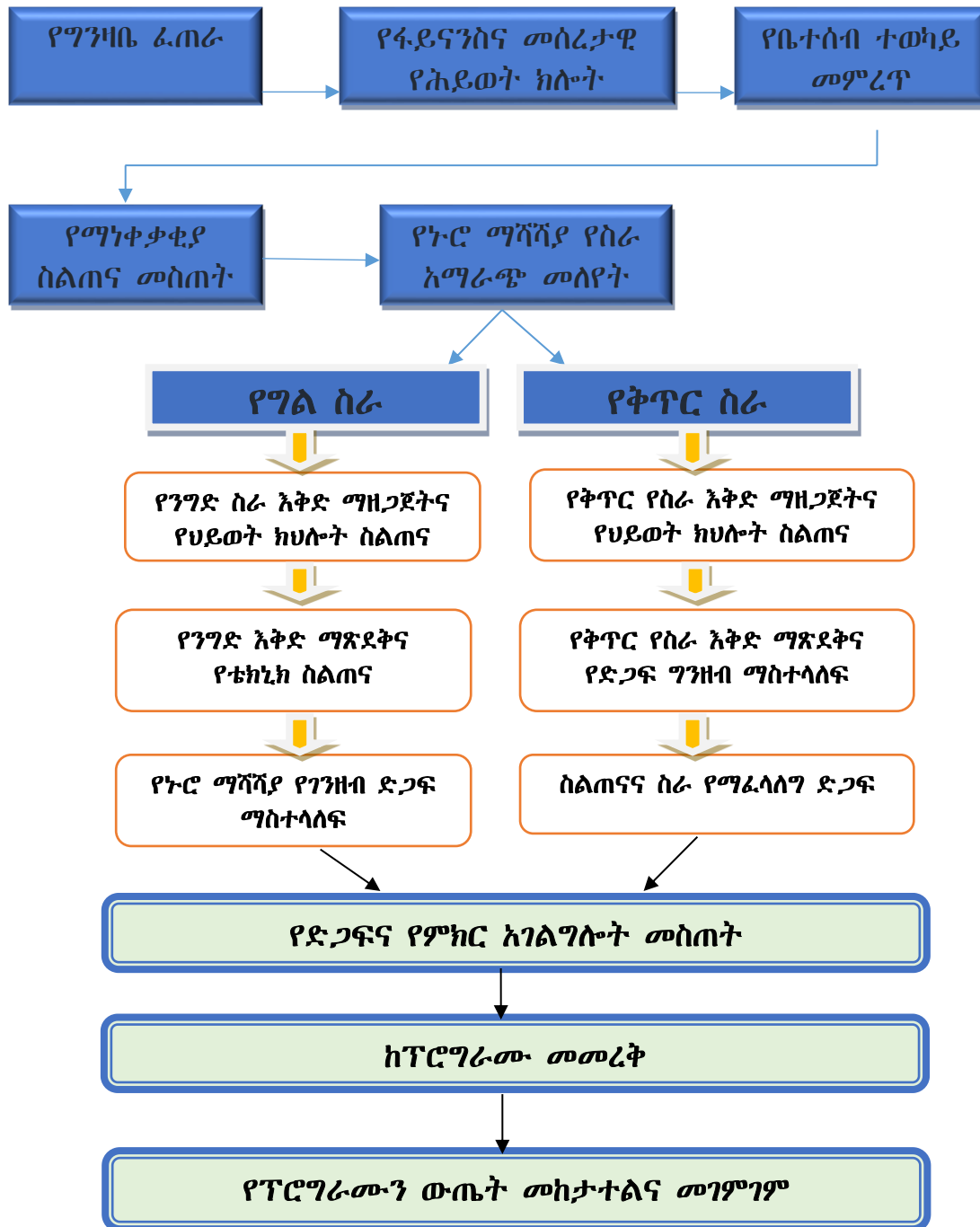
ክፍል IV: የተጠቃሚዎችን ከፕሮግራሙ ምረቃ የሚመለከት ነው /Graduation/።

ክፍል V: በዚህ ክፍል የክትትልና ግምገማ ስራዎች እንዲሁም ስለ ፕሮግራሙ የተጽዕኖ ዳሰሳ ጥናት የሚገለጽበት ነው።

ክፍል አንድ፡ የኑሮ ማሻሻያ መሰረታዊ የድጋፍ ማእቀፍ ዑደት፡ (የቅድመ ዝግጅት ምዕራፍ)

የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች ከግንዛቤ ፈጠራ እስከ ምረቃ የሚያልፉበትን የድጋፍ ቅደም ተከተል የሚያሳይ ነው።

ስዕል 1 የኑሮ ማሻሻያ ፕሮግራም አተገባበር ሂደት

ደረጃ 1: በኑሮ ማሻሻያ አጠቃላይ የግንዛቤ ፈጠራ

የግንዛቤ ፈጠራ ስራ ዋነኛው ዓላማ በምግብ ዋስትና ፕሮግራም አተገባበር ላይ በፈጸሚዎች፣ አስፈጻሚዎች፣ ተጠቃሚዎችና ባለድርሻ አካላት መካከል የጋራ መግባባትን ለመፍጠር ነው።

- በፌደራል ደረጃ የሚገኙ የስራ ክፍሎችም በኑሮ ማሻሻያ ስራዎች በፕሮግራም ማበልጸጊያ ሰነድ Program Appraisal Document (PAD) እና በፕሮግራም መስፈጸሚያ ማንዋል Program Implementation Manual (PIM) በተቀመጠው አሰራር መሰረት ለተጠቃሚ ከተሞች ስለ ንዑስ ፕሮግራሙ ዓላማዎች፣ መርሆዎችና አተገባበር እንዲሁም በየጊዜው የሚዘጋጁ ማንዋሎች ላይ በቂ ግንዛቤ ይፈጥራል።
- ከተሞች በተዋረድ ለክ/ከተሞች፣ ለወረዳዎች/ቀበሌዎችና አንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ስለ ፕሮግራሙ ዓላማ፣ መርሆዎች እና አተገባበር ግንዛቤ እንዲፈጠር ያደርጋሉ።
- ወረዳዎች/ቀበሌዎች/አንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ለተጠቃሚዎች ስለ ፕሮግራሙ ዓላማ፣ መርሆዎች እና አተገባበር በተዋረድ ግንዛቤ ይፈጥራሉ።
- ግንዛቤ የሚፈጠረው በመድረክ ወይም በበራሪ ወረቀቶች ሊሆን ይችላል።

ደረጃ 2: የገንዘብ አያያዝ ክህሎት እና በጀት አጠቃቀም

የከተሞች ምግብ ዋስትና ፕሮግራም ለተጠቃሚዎች ክፍያ የሚፈጽመው ከሰዎች ንክኪ ውጪ በባንክ በኩል ነው። ተጠቃሚዎች በጥራ ገንዘብ የሚያገኙትን ገንዘብ በጥንቃቄ እና በእቅድ መጠቀም ካልቻሉ ካሉበት ድህነት ሊወጡ ስለማይችሉ የሚያገኙትን ገቢ በአግባቡ በመጠቀም ኑሯቸውን ለማሻሻል የገንዘብ አጠቃቀምና አያያዝ ክህሎት እንዲያገኙ ማድረግ አስፈላጊ ነው። የአንድ ማእከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ተጠቃሚዎችን በፋይናንስ ክህሎት ለማሰልጠን ጠቃሚ ርዕሶችን በመለየትና የሚወስደውን ጊዜ በመወሰን ስልጠና እንዲወስዱ የማድረግና የመከታተል ተግባራትን ያከናውናሉ።

ስልጠናው የሚያተኩርባቸው ጉዳዮች፤

- በአካባቢ ልማት ስራ ተሳትፈው ከሚያገኙት ክፍያ 20% እንዲቆጥቡ ማበረታታት፤
- ቁጠባን በገንዘብ አያያዝ እቅድ እንዲካተት ስለማድረግ፤
- ከሚያገኙት ገንዘብ አንጻር ኑሯቸውን በእቅድ ስለመምራት፤
- ላልተጠበቁ ወይም ድንገተኛ ወጪዎች ማቀድ፤
- የቤተሰቡ አባላት በገንዘብ እቅድ አወጣጥና አጠቃቀም የጋራ ተሳትፎ ስለማድረግ፤
- ወደ ንግድ ስራ ሲገቡ ኪሳራ ቢያጋጥማቸው እንዴት መቋቋም እንደሚችሉ፤

በከተሞች የምግብ ዋስትና ፕሮግራም ለከተሞች የሚላከው የኑሮ ማሻሻያ በጀት አጠቃቀምን አስመልክቶ 5 ዓይነት የበጀት ርዕሶች ያሉ ሲሆን፤

1. የበጀት ርዕስ 1: የአሰልጣኞች ስልጠና
2. የበጀት ርዕስ 2: የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች ስልጠና
3. የበጀት ርዕስ 3: የማነቃቂያ ስልጠና
4. የበጀት ርዕስ 4: ለምክርና ድጋፍ አገልግሎት
5. የበጀት ርዕስ 5: ከ5-10% ለሚሆኑና በግል የስራ አማራጭ ለሚሰማሩ ስልጠና

የበጀት ርዕሶች የአጠቃቀም ዝርዝር

	የበጀት ርዕስ 1: የአሰልጣኞች ስልጠና	የበጀት ርዕስ 2: የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች ስልጠና	የበጀት ርዕስ 3: የማነቃቂያ ስልጠና	የበጀት ርዕስ 4: ለምክርና ድጋፍ አገልግሎት	የበጀት ርዕስ 5: ከ5-10% ለሚሆኑ የግል ስራ አማራጭ ለሚመርጡ ስልጠና
ለስልጠናው እጩ የሚሆኑት ተጠቃሚዎች	<ul style="list-style-type: none"> የከተማ የክ/ከተማና ወረዳ አመራሮችና የምግብ ዋስትና ስራዎችን የሚያስተባብሩና ድጋፍ ለሚሰጡ የአንድ ማእከላት፣ የስራ እድል ፈጠራና ሰራተኞች ማህበራዊ ጉዳይ ባለሙያዎችና አመራሮች 	<ul style="list-style-type: none"> ከአንድ ቤተሰብ እስከ ሶስት ለሚደርሱ የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚ የቤተሰብ አባላት 	<ul style="list-style-type: none"> ለኑሮ ማሻሻያ ከቤተሰብ የተመረጠ አንድ ተወካይ (በግል ስራ ወይም በቅጥር) 	<p>ይህ መደበኛ የከተሞች ምግብ ዋስትናና የሰራተኞች ማህበራዊ ጉዳይ ስራ ነው። ከወጪውም ከፍተኛው ድርሻ የሚይዘው ለአላቂ የቢሮ እቃዎች የሚውል ነው። የገንዘቡ መጠን ከተማው ባለው የጠጠቃሚ ቁጥርና የማይጀመንት ኮከርዲኔሽን ኮሚቴ በሚወስነው ይሆናል።</p>	<p>በግል የስራ መስክ ለመሰማራት የመረጡ ተጠቃሚዎች</p>
የስልጠናው ይዘት	<ul style="list-style-type: none"> የግንዛቤ ፈጠራ የፋይናንስ ክህሎት የሀይወት ክህሎት 	<ul style="list-style-type: none"> የግንዛቤ ፈጠራ የፋይናንስ ክህሎት የሀይወት ክህሎት 	<ul style="list-style-type: none"> በቴክኒክና ሙያ ተቋማት የስልጠና ማንዋል ተዘጋጅቶ የሚሰጥ 		<p>ከመረጡት ሙያ ጋር ተዛማጅ የሆነ ስልጠና</p>
የቆይታ ጊዜ	ከ3- 5 ቀን	ከ3. - 5 ቀን	ከ2 - 3 ቀን		<p>የስልጠናው የቆይታ ጊዜ ከሚሰጠው የስልጠና ዓይነት ጋር ታይቶ የሚወሰን ነው/ለምሳሌ: የእንጨትና ብረታብረት ስራ ከጸጉር ስራ የበለጠ ጊዜ ይወስዳል/</p>
በጀቱ ጥቅም ላይ የሚውልበት	<ul style="list-style-type: none"> የሰልጣኞች አበል ለስልጠናው የሚያስፈልግ ግብአት/ማስታወሻ አስክራብቶ.../ የአዳራሽ ኪራይ ለሻይ ቡና እና የአሰልጣኝ አበል 	<ul style="list-style-type: none"> ለሰልጣኞች የአበል ክፍያ አይሰጥም/አካባቢ ልማት ተከፋይ በመሆናቸው/ ለስልጠናው የሚያስፈልግ ግብአት/ማስታወሻ አስክራብቶ.../ የአዳራሽ ኪራይ ለሻይ ቡና እና የአሰልጣኝ አበል. 	<ul style="list-style-type: none"> ለስልጠናው የሚያስፈልግ ግብአት/ማስታወሻ አስክራብቶ.../ ለሻይ ቡና/ወጪ ቆጣቢ በሆነ መንገድ/ 		<p>የአገልግሎት ሰጪ ተቋማት ግዢ በፕሮጀክት ማበልጸጊያ ሰነዱ ላይ በተገለጸው መሰረት የሚፈጸም ይሆናል</p>
ስልጠናውን የሚሰጠው አካል					

በበጀት አጠቃሎ ዙሪያ በከተሞችና ክ/ከተሞች ትኩረት መሰጠት ያለባቸው፡-

- ለስራው ከተመደበው በጀት በላይ አለመጠቀም፤ የገንዘብ አጠቃቀም ላይ ከትትል ማድረግ፤
- ያልታሰቡ ወጪዎችን ታሳቢ በማድረግ ዕቅድ መያዝ፤
- ወጪዎችን እንደ ተጨባጭ ሁኔታው በማጣጣም መጠቀም፤
- ወጪዎችን ለመቀነስ የሚያስችል አሰራር መከተል፤
- የሚመለከታቸው ክፍሎች በበጀት ዕቅድ ወቅት ተሳታፊ ማድረግ፤

ደረጃ 3. የህይወት ክህሎት ስልጠና

የስልጠናው ይዘት፡- ስልጠናው የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች የዕለት ተዕለት ኑሮዎቻቸውን በተሻሻለና በተሳካ ሁኔታ ለመኖር የሚያስችል ችሎታና ባህሪ እንዲኖራቸው ማድረግ ነው። በስልጠናው ተሳታፊ የሚሆኑት በግል ስራም ሆነ በቅጥር የሚሰማሩ ተጠቃሚዎች ይሆናሉ። የክህሎት ስልጠናው የሚያካትተው

1. የተግባቦት ክህሎት
2. የችግር አፈታት ክህሎት
3. ግብ የመተለም ክህሎት
4. የመደራደር ክህሎት
5. ውጤታማ የውሳኔ አሰጣጥ ክህሎት
6. የበጎ አመለካከት ክህሎት
7. የሰዓት አጠቃቀም ክህሎት
8. የአደጋ ተጋላጭነት የመቀነስ ክህሎት
9. በቡድን የመስራት ክህሎት
10. ራስን የመግዛት ክህሎት

ማሳሰቢያ፡- የፋይናንሻል ሊትሬሲና የሕይወት ክህሎት ስልጠና በሚሰጥበት ወቅት ለስልጠናው የተዘጋጁ ማንኛውንም መጠቀም ያስፈልጋል።

ደረጃ 4: በቤተሰብ ደረጃ የኑሮማሻሻያ የቤተሰብ ተወካይ በቤተሰቡ አባላት ማስመረጥ

የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች የግንዛቤ ፈጠራ ስራ፤ የገንዘብ አጠቃቀምና አያያዝ እና የህይወት ክህሎት ስልጠና ከወሰዱ በኋላ የቤተሰቡን ኑሮ ለማሻሻልና ለመምራት ፈቃደኛ የሆነ፤ ችሎታ ያለው፤ በቤተሰቡ ታማኝ የሆነ ተወካይ ይመረጣል። በዚህ የቤተሰቡ የምርጫ ሂደት ለወደፊት በቤተሰቡ መሀከል ልዩነት እንዳይፈጥር በቂ ውይይት በማድረግ እና በመግባባት መከናወን አለበት።

በኑሮ ማሻሻያ የቤተሰብ ተወካይ ምርጫ ወቅት ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገቡ ጉዳዮች

1. **የማማከር ስራ መስራት Consultation:** ለቤተሰቡ አባላት የቤተሰብ ተወካይ እንዴት መምረጥ እንዳለባቸው ግንዛቤ የመፍጠር ስራ አንድ ማዕከል ወይም በምግብ ዋስትና ጽ/ቤት የመጨረሻ መዋቅር ይሰራል።
2. **የጾታ እኩልነትን ማረጋገጥ Equal opportunity for men and women members :-**የሚመረጠው የቤተሰብ ተወካይ ከቤተሰቡ ውስጥ ወንድ / ሴት መሆን እንደሚችል፤ ሁለቱም ጾታዎች ያለ ምንም ልዩነት በእኩልነት ታይተው ይመረጣሉ፤
3. **ከሱስ የፀዳ መሆን Free of any form of addiction :** የሚመረጠው የቤተሰብ ተወካይ ከልዩ ልዩ ሱስ (መጠጥ፣ ሲጋራ፣ ዕጽ) የጸዳ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤

4. **ተቀባይነት ያለው Proven good character** : የሚመረጠው የቤተሰብ ተወካይ በማህበረሰቡም ሆነ በቤተሰቡ ዘንድ ተአማኒነትና ተቀባይነት ያለው መሆን፤
5. **ከቤተሰቡ ጋር አብሮ የሚኖር Residence**: ፤ የሚመረጠው/የምትመረጠው የቤተሰብ ተወካይ ከቤተሰቡ ጋር በአንድ ቤት የሚኖር መሆን አለበት። በክፍለ ከተማው ውስጥ ወይም ውጪ በቅጥር የሚሰራ ከሆነ የቤተሰቡን ህይወት በቀጣይ ለመለወጥ ፈቃደኛ መሆን አለበት፤
6. **ማንበብ መጻፍና የሂሳብ ስሌት የሚችል / Literate/** : ቢቻል ተወካዩ አንዳንድ ቀላል ጉዳዮችን አንብቦ ለመረዳት እና አስፈላጊውን መረጃ ለመያዝ የሚችል ቢሆን።

በቤተሰብ ተወካይ ምርጫ ዙሪያ የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ/የምግብ ዋስትና አስፈጻሚ አካላት የታችኛው መዋቅር እና ሌሎች የሚመለከታቸው መ/ቤቶች የሚከተሉትን ዋና ዋና ተግባራት ያከናውናሉ፡-

- ስለ ቤተሰብ ተወካይ አመራረጥ ለቤተሰብ አባላት ግንዛቤ ይፈጥራሉ፤
- የቤተሰብ ተወካይ ማስመረጫ ቅጽ በማዘጋጀት ለእያንዳንዱ የቤተሰብ አባል ያሰራጫል፤ የተሞላውን ቅጽ በትክክል መሞላቱን በማረጋገጥ ያሰባስባል፤
- የተሰበሰበውን ቅጽ ፋይል አድርገው ያስቀምጣሉ እንዲሁም በቅጹ መሰረት ስም ዝርዝሩን በኮምፒውተር ላይ ይመዘግባሉ (ቅጹን ይመልከቱ...)። የቤተሰቡን ስም እና የተመረጠውን የቤተሰብ አባል እንዲሁም የአባወራ/አማወራ መለያ ቁጥር መያዝ አለበት።

ተጠቃሚ ቤተሰቡ የሚከተሉትን ዋና ዋና ተግባራት ያከናውናል፡-

- የተሞላውን ቅጽ ከ2-5 ቀናት ባለው ጊዜ ውስጥ ለአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ይመልሳል፤
- በሚሳተፉበት የስራ ዘርፍ ይወያያሉ
- የተመረጠው የቤተሰብ አባል የራሱን የንግድ ስራ ቢጀምር ወይም በቅጥር ሥራ ቢሰማራ ሌሎች የቤተሰቡ አባላት ድጋፍ የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው።
- በኑሮ ማሻሻያ የስራ መስክ በመሳተፍ የሚገኙ ጥቅሞችን ይጋራሉ።
- ለመመረቅ የሚያስፈልጉ ድጋፎችን ይከታተላል።

ደረጃ 5: የማነቃቂያ ስልጠና

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች/የምግብ ዋስትና አስፈጻሚ አካላት የታችኛው መዋቅር ስለ የማነቃቂያ ስልጠና ጠቀሜታ የተሟላ ግንዛቤ ሊኖራቸው ይገባል። ማለትም፡-

- ንግድ መጀመር ቀላል አለመሆኑን፤
- የማነቃቂያ ስልጠና ቀና አስተሳሰብን፤ አመለካከትን ወይም የህይወት ክህሎትን (“ማድረግ እችላለሁ” “ልደርስበት የምችለው ነው”) የሚሉትን ሃሳቦች ለማሳደግ ይረዳል።
- የማነቃቂያ ስልጠና ተግዳሮቶችን ለመሻገር እና ዕድሎችን ለመጠቀም ይረዳል።
- የማነቃቂያ ሥልጠና ከንግድ ሥራ አፈፃፀም አኳያ፤ በገቢ እና ትርፍ መሻሻል ላይ አዎንታዊ ውጤት እንዲያመጡ ያግዛል።
- በልማዳዊ የስራ ፈጣሪነት ሥልጠና (የገንዘብና የሂሳብ መዝገብ አያያዝ ክህሎት) ላይ የማነቃቂያ ሥልጠና ሲጨመርበት ትርፋማነትንና ቀጣይነትን ያመጣል።
- ስልጠናው ብቁ በሆኑና ልምድ ባላቸው ተቋማት (የቴክኒክና ሙያ ትምህርትና ሥልጠና ተቋም/ የሴቶች ኢንተርፕሪንሰሽን ልማት ፕሮጀክት/ ዶት ወይም በሌሎች) ተቋማት ሊከናወን ይችላል።
- የማነቃቂያ ሥልጠና በግል ስራ ፈጠራም ሆነ በቅጥር ስራ ለሚሰማሩ ጠቃሚ ነው።

የወረዳ የስራ ዕድል ፈጠራና የምግብ ዋስትና ጽ/ቤቶች

- የተመረጡ የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎችን ዝርዝር ያዘጋጃሉ፤
- ከስልጠና ሰጪ ተቋማት (ለምሳሌ የቴክኒክና ሙያ ትምህርትና ሥልጠና) ጋር በመነጋገር ስልጠናውን መስጠት መቻላቸውን ለማረጋገጥ የመጀመሪያ ውይይት ያደርጋሉ፤
- ከስልጠና ሰጪ ተቋማት ጋር በመመካከር የሥልጠና ዕቅድ ያዘጋጃሉ። በተጨማሪም የስልጠና ክፍለ ጊዜዎች የአካባቢ ልማት ተጠቃሚዎችን የሥራ ሰዓት ከግምት ውስጥ ማስገባት ላይ ትኩረት ማድረግ አስፈላጊ ነው።
- የሥልጠና መርሃ ግብሩን እና ቦታ ለሰልጣኞች በሚመች ሁኔታ ማመቻቸት (ቢያንስ ስልጠናው ከመጀመሩ ከአንድ ሳምንት በፊት)። ስልጠናው ከአካባቢ ልማት ስራ የጊዜ ሰሌዳ ጋር እንዳይጋጭ ለወረዳው የአካባቢ ልማት ማስተባበሪያ ሠራተኞችም ይገልጻል።
- የወሰዱት የሥልጠና ዓይነትና ይዘት እና ስልጠናው ለስንት ቀናት እንደተሰጠ ይመዘግባል፤

ክፍል ሁለት: የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ የድጋፍ ዑደት(የትግበራ ምዕራፍ)

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ/የምግብ ዋስትና አስፈጻሚ አካላት የታችኛው መዋቅር እና ሌሎች ፈጻሚዎች ተጠቃሚ ቤተሰቦችን በቀጣይ ኑሯቸውን በዘላቂነት ሊያሻሽል የሚችል፤ በፕሮግራሙ ቆይታቸው አቅማቸውን ያገናዘበ እና በገበያ ተፈላጊና አዋጪ የሆነ የስራ መስክ እንዲመርጡ ተከታታይነት ያለው ድጋፍና ክትትል ማድረግ አለባቸው። እንዲሁም ቤተሰቡ የንግድ ሥራ ዕቅድ / የሥራ ፍላጋ ዕቅድ እንዲያጋጅና ዕቅዶቹ እንዲፀድቁ እና የገንዘብ ድጋፍ እንዲለቀቅ መደገፍና መከታተል አለበት።

ደረጃ 6: የቤተሰብ የስራ ዘርፍ ምርጫ

ለተጠቃሚዎች ተከታታይና በቂ ግንዛቤ ከተፈጠረ በኋላ ተጠቃሚ ቤተሰቡ በግል የስራ ፈጠራ ወይም በቅጥር የስራ አማራጮች ለመምረጥ ዝግጁ ይሆናሉ። የምርጫ ሂደቱ በአጭር ጊዜ የሚከናወን ሆኖ የሁለቱን የስራ አማራጮች ልዩነት እንዲሁም ጥቅምና ጉዳታቸውን በግልጽ መረዳት አለበት።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች/የምግብ ዋስትና አስፈጻሚ አካላት የታችኛው መዋቅር ማድረግ ያለባቸው፡-

- ለተጠቃሚው በግል የስራ ፈጠራ ወይም በቅጥር ስራ ሲሳተፍ ወደፊት ሊያጋጥሙ ስለሚችሉ መልካም ዕድሎች እና ተግዳሮቶች ማሳወቅ አለባት።
- ተጠቃሚ ቤተሰቦች የስራ መስኮች ሲመርጡ በፍላጎታቸው ላይ የተመሰረተ እንዲሆን መደገፍ አለባቸው።
- ተጠቃሚ ቤተሰቦች ከቀረበላቸው የስራ አማራጭ ዝርዝር ውጭ በራሳቸው ምርጫ አዋጭ ነው ባሉት የስራ መስክ ሊሰማሩ ይችላሉ።
- የተመረጡትን የስራ መስኮች በሚሰጣቸው ቅጽ/ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀው ቅጽ ላይ በማስሞላት ይመዘግባሉ። ቅጹ የተመረጠውን የቤተሰብ አባል ስም እና የፕሮግራሙ ተጠቃሚነት መታወቂያ ቁጥር እና የተመረጠውን የስራ መስክ (በግል የስራ ፈጠራ ወይም በቅጥር) ማካተት አለበት።

የወረዳ የስራ ዕድል ፈጠራና የምግብ ዋስትና ጽ/ቤቶች

- በስራ መስኮች ምርጫ ላይ እስከ 2 ሰዓት የሚወስድ የግንዛቤ ማስጨበጫ ሥልጠና ይሰጣል
- የንግድ ሀሳቦችን በማመንጨት ወቅት ተጠቃሚዎችን ለማገዝ የሚያስችሉ የአሴት ሰንሰለትና የቅጥር አማራጮችን ያመለክታል

- ከፕሮግራሙ የሚያገኙትን ድጋፍ (የፋይናንስ እና የቴክኒክ) ለተጠቃሚዎቹ ያሳውቃል፤
- መረጃ የማደራጀት መተንተንና ማጠናቀር ስራ ይሰራል፤
- በንግድ ዕቅድና የስራ ትስስር ዕቅድ ዝግጅት ወቅት ባለሙያ በመመደብ ድጋፍ ያደርጋል፤
- በወረዳ ደረጃ የሚሰጡ የአቅም ግንባታ ስራ ይሰራል፤

ደረጃ 7ሀ : በግል የስራ መስክ ለሚሰማሩ የንግድ ስራ ዕቅድ:

ተጠቃሚዎች የንግድ ስራ ዕቅድ ሲያዘጋጁ ከኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ትግበራ ሂደት ግማሹን ያጠናቀቁ መሆናቸውን የሚያመለክት ሲሆን የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች፡- 1ኛ. የሥልጠና ተሳታፊዎችን ዝርዝር 2ኛ. በቅጹ መሰረት የተሞሉ የስራ መስኮችን 3ኛ. የተወከሉ የቤተሰብ ኃላፊዎችን መሰረት በማድረግ ተጠቃሚዎች ሂደቱን ማሟላታቸውን ያረጋግጣል።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች/የምግብ ዋስትና አስፈጻሚ አካላት የታችኛው እና ሌሎች አስፈጻሚ አካላት ተጠቃሚዎችን በሚመክሩበት /በሚደግፉበት ጊዜ የሚከተሉትን ጉዳዮች ግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርባቸዋል፡-

የገቢ ማስገኛ ሥራዎቹ፡-

- የተጠቃሚዎች ምርጫ መሆናቸውን፤
- ገቢ የሚያስገኝ ስራ መሆኑን፤
- በግለሰብ ደረጃ ሊተገበሩ የሚችሉ፤ ዝቅተኛ የትምህርት ደረጃ እና የንግድ ሥራ ክህሎት ላላቸው ቤተሰቦች የሚሆኑ፤
- የተጠቃሚውን አቅም ያገናዘበ የስራ መስክና በጥቃቅንና አነስተኛ ደረጃ የሚታሰብ፤
- በቀላሉ በመኖሪያ ቤታቸው ሊተገበር የሚችል፤
- ግለሰቦቹ የሚያውቋቸው እና ለመሞከር ምቹ የሆኑ
- ከሙያ፣ ገበያ፣ የስራ ቦታና የሰው ኃይል አንጻር አዋጪ መሆኑ
- ባለው ሀብት (ተጠቃሚው ባለው እና በፕሮጀክቱ በሚቀርበው) ሊተገበር የሚችል
- ትልቅ የኢንቨስትመንት ካፒታል እና /ወይም ብድር የማይጠይቁና ተጠቃሚዎቹ ባላቸው ልምድ ሊተገብሯቸው የሚችሉ

የንግድ ዕቅድ፡-

- ዕቅዱ በቤተሰብ ደረጃ የሚዘጋጅ ሲሆን በጥንቃቄ እየተገመገመና እንደየሁኔታው እየታየ የሚጸድቅ ይሆናል።

የሚመለከታቸው የስራ ኃላፊዎች፡-

- ለተጠቃሚዎች ሊፈጽሙ የማይችሉትን ቃል ከመግባት መታቀብ አለባቸው። ፕሮጀክቱ ከሚያደርግላቸው ድጋፎች ውጭ የሚያስፈልጉ ሌሎች መንግስታዊ ድጋፎች በመደበኛው የስራ ዕድል ፈጠራ አሰራር የሚስተናገዱ ይሆናል።

የንግድ ዕቅድ ቅጹን እንዴት መሙላት እንደሚቻል፡-

ይህን ቅጽ ለመሙላት ሁለት መንገዶች አሉ።

- ቤተሰቡ አቅም ካለው፡ ቅጹን እንዴት እንደሚሞሉ ግንዛቤ በመፍጠር እንዲሞሉ ማድረግ።

- ቤተሰቡ አቅም ከሌለው የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ወይም የወረዳ ሠራተኞች ቅጽን በመሙላት ሊረዱቸው ይገባል።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ወይም የወረዳ ጽ/ቤት ሠራተኞች:

- ለአያንዳንዱ ቤተሰብ የሚሰጠውን የቅጹን ቅጽ ማዘጋጀት (ለአያንዳንዱ ቤተሰብ 3 ቅጂዎች)
- ብዙ ተጠቃሚዎች ባሉበት በአንድ ማዕከል ፕሮግራም በማውጣት እና በማሳወቅ እንዲስተናገዱ ይደረጋል።
- ቅጾቹን በ3 ቅጂዎች በመሙላት - አንድ ኮፒ ከቤተሰቡ ጋር ይቀመጣል፣ አንድ ኮፒ በአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ይቀመጣል እና አንድ ኮፒ ወደ ወረዳ / ክፍለ ከተማ ጽ /ቤት ሊሄድ ይችላል።

/በመመሪያው መጨረሻ ላይ የንግድ ሥራ ዕቅድ ቅጽን ይመልከቱ።/

ደረጃ 7ሉ: የንግድ ዕቅድ ማጸደቅ

የንግድ ዕቅድ ለማጸደቅ የምንከተላቸው ቅደም ተከተሎች፡-

1. የንግድ ሥራ እቅድ ለማዘጋጀት ከወረዳው አካል ውጭ ገለልተኛ በሆነ አካል ወይም ሰው ሊገመገምና ሊጸድቅ ይገባል።
2. የማጸደቅ ስራው ቀለል ያለ በአጭር ጊዜ ውስጥ የሚጠናቀቅና ቢሮክራሲ የማይበዛበት መሆን አለበት።
3. ዕቅዱን ለማጸደቅ ቀላል ቼክሊስት እና ጥያቄዎችን ይጠቀሙ። ለምሳሌ፡-
 - የእቅዱ ሁሉም ክፍሎች መሞላታቸውን፣
 - ሂሳብ ነክ የሆኑት የዕቅዱ ክፍሎች በትክክል መሞላታቸውን
 - የንግድ አጠቃላይ ሁኔታ (ጥንካሬ፣ ድክመት፣ ዕድሎች እና ተግዳሮቶች) መገለጹ፣
 - የገቢ ማስገኛ ሥራዎቹ በአካባቢያቸው ላይ ጉዳት የማያስከትል መሆኑ (ለምሳሌ ዛፎችን መቁረጥ) እና የአካባቢውን ባህልና ዕምነት የማይጸረር መሆኑ
 - በሴቶች እና ከ18 ዓመት በታች በሆኑ ህጻናት ላይ የሥራ ጫና የማያስከትል መሆኑ
 - አጠቃላይ ስራውን ለመጀመር የተቀመጠው መነሻ ካፒታል አቅማቸውን ያገናዘበ መሆኑ
 - የመረጡት የስራ ዘርፍ አዋጭና በገበያ ተፈላጊ መሆኑ

ለአዲስ አበባ

በወረዳ ወይም በአንድ ማዕከል የተዘጋጀው የንግድ ዕቅድ ብዛት 100 እና ከዚያ በታች ከሆነ ሁሉም ዕቅዶች በአንድ ማዕከል/ወረዳ ይገመገማሉ። ነገር ግን የንግድ ዕቅዶች ብዛት ከ100 በላይ ከሆኑ በዕድል ሰጪ ናሙና (Random or probability sampling) መመረጥ አለባቸው።

የማነ (1967) የናሙና መጠንን ለማስላት ባዘጋጀው ቀለል ያለ ቀመር መሰረት ማስላት ይቻላል ።

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$
 ይህ ቀመር የ 95% የመተማመን ደረጃ እና 5% የትክክለኛነት ደረጃ ከግምት ውስጥ ገብቷል ። N ጠቅላላ በአንድ ማዕከሉ የቀረበ የንግድ ዕቅድ ብዛት፣ n ለግምገማ የሚቀርቡ የንግድ ዕቅዶች ናሙና እና የትክክለኛነት ደረጃ ነው።

ለምሳሌ፡ በአንድ ማዕከሉ ጠቅላላ 500 የንግድ ዕቅዶች ቢኖሩ ከላይ በተቀመጠው ቀመር መሰረት

$$n = \frac{500}{1 + 500(.5)2}$$

$$n = \frac{500}{501(.25)}$$

$$n = 125$$

ናሙና ስንል በልዩ ልዩ ምክንያቶች የተነሳ ሁሉንም የንግድ ዕቅዶች በሙሉ በመውሰድ ለግምገማችን ተሳታፊ ማድረግ ሳንችል ስንቀር ወይም ሁሉንም ማካተት አስፈላጊ ሳይሆን ሲቀር ነገር ግን አጠቃላይን ብንወስድ ልናገኝ እንችላለን ብለን የምናስበውን መረጃ ሊሰጡን የሚችሉ ነገሮችን ስርዓታዊና ተጠያቂ መንገዶችን በመከተል መርጠን በጥናታችን/ በግምገማችን እንደሚከተቱ በማድረግ የምናከናውነው ሲሆን ሁለት ዓይነት ዓባይት የንግድ ዘዴዎችን 1) ዕድል ሰጪ ንግድ (Random or probability sampling) እና 2) ወሳኝ ንግድ (Non probability sampling) መጠቀም የሚቻል ሲሆን ለዚህ ስራ ግን ከዕድል ሰጪ ንግድ (Random or probability sampling) ውስጥ ቀላል የዕጣ ንግድ (Simple random sampling) በመጠቀም እያንዳንዱ የጥናቱ/ግምገማው አካላይ አባል እጣው እኩል ዕድል ስለሚኖረው በናሙናነት የተመረጠው እያንዳንዱ የንግድ ዕቅድ ዕጣው አንዱ ከሌላው አይበልጥም ወይም አያንስም። ለምሳሌ፡ በአንድ የአንድ ማዕከል ውስጥ 500 የንግድ ዕቅዶች ቢኖሩና የንግድ ዕቅድ ገምጋሚው 125 የንግድ ዕቅዶችን በቀላል የዕጣ ንግድ ዘዴ ለመምረጥ ቢፈልግ የእያንዳንዱ ቤተሰብ የንግድ ዕቅድ የመመረጥ ዕድሉ 0.25 ወይም 25%

$$\left(\frac{125}{500} \times 100 = 0.25 \text{ ወይም } 25\%\right) \text{ ነው።}$$

በዚህ ዓይነት ዘዴና ስሌት የተገኘውን የናሙና ቁጥር ገምጋሚው የንግድ ዕቅድ ናሙናውን ለመምረጥ በሎተሪ ዘዴ መጠቀም ይችላል። በዚህ የናሙና መምረጫ ዘዴ ገምጋሚው ሁሉንም የንግድ ዕቅዶች የስም ዝርዝር በማዘጋጀት ወይም ቀድሞ የተዘጋጀ ካለ በመጠቀም እኩል መጠንና አንድ ዓይነት ቀለም ያላቸው ወረቀቶች አዘጋጅቶ የእያንዳንዱን ተጠቃሚ (የንግድ ዕቅዱ ባለቤት) ስም ወይም በየስሙ እንጻር የተመለከተውን ቁጥር በተዘጋጀት ወረቀቶች ላይ በመጻፍና ጠቅልሎ የተፈለገው ናሙና ቁጥር እስኪገኝ ድረስ አንድ በአንድ የተጠቀሱትን ወረቀቶች በማውጣትና በመመዘገብ ናሙና ይመረጣል።

ለምሳሌ በአንድ የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ 500 የንግድ እቅዶች ቢኖሩና የእቅድ ገምጋሚው 125ቱን (25%) ለመምረጥ ቢፈልግ የ500ዎቹን የንግድ ዕቅዶች (የተጠቃሚዎች ስሞች) ወይም ኮድ እያንዳንዱን በተቆራረጠ ወረቀት ላይ በመጻፍ ወረቀቶቹን በጎድጓዳ ነገር ላይ በማድረግ 125 እስኪሞሉ ድረስ ዕጣውን በማውጣት ናሙናውን መውሰድ ይችላል።

በተቀመጠው መስፈርት መሰረት ከናሙናው ውስጥ 20 በመቶ ስህተት ከተገኘ ዕቅዱ እንደገና እንዲዘጋጅ ይደረጋል። በተቀመጠው መስፈርት መሰረት ከናሙናው ውስጥ ከ20 በመቶ በታች ስህተት ከተገኘ በወረዳው ቴክኒክ ኮሚቴ ጸድቆ የተጠቃሚዎቹ ዝርዝር ለክ/ከተማ ተልኮ ፋይናንሱ እንዲጸድቅ እና ፔይሮል ተዘጋጅቶ ለባንክ ይላካል።

ሌሎች ከተሞች

በሌሎች ከተሞች ውስጥ ያሉትን የንግድ ዕቅዶች ብዛት ማስተዳደር እንደሚቻል ይታመናል። ሆኖም ሂደቱን ስልታዊ እና ግልፅ ማድረግ አስፈላጊ ነው።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች እንደ አዲስ አበባ ላሉት ትልልቅ ከተሞች የተዘረዘሩትን ቅደም ተከተሎች ሊከተሉ ይችላሉ። የንግድ ዕቅዱ በአንድ ማዕከል አስተባባሪው ከጸደቀ በኋላ የተጠቃሚዎች

ስም ዝርዝር ወደ ከተማው የምግብ ዋስትና ጽ/ቤት ተልኮ ፋይናንሱ እንዲጸድቅ እና ፔይሮል ተዘጋጅቶ ለባንክ ይላካል።

ደረጃ 8ሀ: ተጠቃሚዎችን በቅጥር ለማሰማራት የሚያስችል የሥራ ትስስር ዕቅድ

ተጠቃሚ ቤተሰቦች ቤተሰቡን ወክሎ በቅጥር ስራ የሚሰማራ ግለሰብ ከቤተሰቡ ይመርጣሉ። የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች እና የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ተጠቃሚዎቹ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ሂደቶች በመፈተሽ መጠናቀሩንና ማሟላታቸውን ማረጋገጥ አለባቸው።

- የሥልጠና ተሳታፊዎች ዝርዝር
- ለኑሮ ማሻሻያ የስራ አማራጭ መንገዶች የሚያስፈልገውን ፎርማት መሟላቱን እና የተወከሉ የቤተሰብ ኃላፊዎችን መሰረት በማድረግ ተጠቃሚዎች ሂደቱን ማሟላታቸውን።

ለተጠቃሚዎች ድጋፍ በሚሰጥበት ጊዜ የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች እና የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ የሚከተሉትን ልብ ሊሉት ይገባል። በቅጥር ለመሰማራት የሚመርጡ ተጠቃሚዎች የንግድ ሥራ እቅድ ማዘጋጀት አያስፈልጋቸውም። ሆኖም ሥራ እንዴት ማግኘት እንደሚችሉ የሚያብራራ የሥራ ትስስር ዕቅድ እንዲያወጡ ይጠበቅባቸዋል።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች እና የወረዳ ጽ/ቤቶች ተጠቃሚዎች የቅጥር ሥራ ላይ መገንዘብ ያለባቸው፡-

- ከግል ወይም ከመንግስት ተቋም ጋር ዘላቂ ወይም የኮንትራት የሥራ ስምሪት ሊኖር እንደሚችል፤
- የተጠቃሚውን የመሳተፍ ፍላጎት እና ችሎታ ማሳየት እንደሚኖርበት ፤
- እንደ አስፈላጊነቱ የቃለ-መጠይቅ ወይም የጽሑፍ ፈተና ሊኖር እንደሚችል፤
- ለቃለ-መጠይቅ እና ጽሑፍ ፈተና ለማዘጋጀት ከአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ቴክኒካዊ ድጋፍ እንደሚያገኙ ።

የሥራ ፍለጋ ዕቅድ ይዘቶች

የሥራ ፍለጋ ዕቅድ ይዘት እንደ ስራው ሁኔታ የሚለያይ ሲሆን የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ እና የወረዳ ጽ/ ቤቶች በእቅዱ መካተት ያለባቸውን ጉዳዮች፤

- ግለሰቡ ሊያመለክትበት ያሰበው የአሰሪዎችን / ድርጅቶችን ዝርዝር፤
- ተጠቃሚው የመቀጠር ዕድሉን (እና ወጭውን) እንዲጨምር ማድረግ የሚችሉት የሥልጠናዎች ዝርዝር ፤ እንዲሁም ግለሰቡ በስራ ላይ በሚሆንበት ጊዜ እራሱን / እራሷን ለማቆየት በሳምንት ወይም በየወሩ የሚከፈለው የገንዘብ መጠን።
- ግልጽ ዓላማዎችን ተጠቃሚው የሚፈልገውን የሥራ ዓይነት።
- የጊዜ ገደብ (ለምሳሌ ፣ በሚቀጥሉት 2 ወሮች ውስጥ ሥራ ማግኘት እፈልጋለሁ) ።
- የተጠቃሚው ትምህርት ደረጃ እና ችሎታ መገለጫ።
- የተጠቃሚው አስቸኳይ እና የወደፊቱ የሥልጠና ፍላጎት- ተጨማሪ ችሎታዎችን በማሰልጠን የሚፈልጉትን ሥራ የማግኘት እድላቸውን መጨመር ይችላሉ። ይህ ቴክኒካዊ እና የአስተሳሰብና የአመለካከት ችሎታዎችን (soft skills) ሊያካትት ይችላል። የፅሁፍ እና ቃለ-መጠይቅ ክህሎቶች በተለይ ከዚህ አንጻር ዋጋ አላቸው። ይህ ክፍል የተለያዩ የሥልጠና አቀራረቦችን መግለፅ አለበት

- የሥራ መረጃ- ይህ ተጠቃሚው የሚገኙትን ስራዎች ለማግኘት እንዴት ዕቅድ እንደሚያወጣ መግለፅ አለበት (ለምሳሌ የሥራ ማስታወቂያ መለጠፊያ ቦርድ ፣ ጋዜጦች ፣ አንድ መስኮት አገልግሎቶች ፣ ነባር የቤተሰብ እና ጓደኞች ትስስር) ።
- ቀጣሪ ድርጅቶች- ይህ ክፍል ተጠቃሚው ሥራ ለማግኘት ሊያገኛቸው ያሰቧቸውን ቀጣሪዎች / ኩባንያዎችን / ድርጅቶችን መዘርዘር አለበት። ይህ ዝርዝር የመጨረሻ አለመሆኑን ልብ ማለት አስፈላጊ ነው፤ ተጠቃሚዎች በዝርዝር ላይ ካሉት ይልቅ ሌሎች አሰሪዎችን ዲላማ ማድረግ ይችላሉ።
- ደመወዝ- ተጠቃሚው በወር ምን ያህል ብር ሊያገኝ እንደሚፈልግ መግለጽ ይችላል። እዚህ ቦታ እውነታውን ማስቀመጥ አስፈላጊ ነው ። በማዕከላዊ ስታትስቲክስ ኤጂንሲ የቅርብ ጊዜ የከተማ ሥራ አጥነትና ቅጥር ቅኝት ጥናት መሠረት በከተማ ውስጥ ያለው አማካይ ደመወዝ በወር እስከ 2000 ብር ነው
- የፋይናንስ ፍላጎቶች- ይህ ክፍል ተጠቃሚው ለሥራ ፍለጋ ምን ያህል ገንዘብ እንደሚያስፈልገው መግለጽ አለበት። ይህ ተጠቃሚውን የሥልጠና ወጪዎች ፣ እንዲሁም የሥራ ፍለጋ በሚሄድበት ጊዜ የትራንስፖርት ወጪን (የሥራ ፍለጋ ቃለ መጠይቅ ለመሄድ) እና የምግብ ወጪዎች በስራ ፍለጋ ዕቅዱ ውስጥ መገለጽ አለባቸው ።

በማኑዋሉ መጨረሻ ላይ የሥራ ፍለጋ እቅድ ቅጽ ይመልከቱ ።

ደረጃ 8ለ: የሥራ ፍለጋ ዕቅድ ማፅደቅ

የሥራ ፍለጋ ዕቅዶቹ በተገቢው አካል ወይም ሰው መገምገም እና መጽደቅ አለባቸው ። መሠረታዊው መርሆዎች ቀደም ሲል ከተሰጡት የንግድ ሥራ ማፅደቂያ መርሆዎች ጋር ይመሳሰላሉ ። አንዳንድ ማሻሻያዎች ከዚህ በታች ቀርበዋል-

የሚከተሉትን ሂደቶች ይከተሉ:

1. የተዘጋጀው የስራ ፍለጋ እቅድ ነጻ በሆነ አካል ወይም ግለሰብ ሊገመገም እና ሊፈቀድለት/ሊጸድቅ ይገባል ።
2. የግምገማው እና የማፅደቅ ሂደቱ በጣም መደበኛ/ቀላል ወይም በጣም ቢሮክራሲያዊ/አድካሚ እንዲሁም ምልልስ የበዛበት መሆን የለበትም።
3. ቀላል ችክሊስት እና ጥያቄዎችን ይጠቀሙ። ለምሳሌ:
 - የእቅዱ ሁሉም ክፍሎች ተጠናቅቀዋል? ለምሳሌ ፣ ከዚህ በላይ የተሰጠው የስራ ፍለጋ ዕቅድ ብዙ ክፍሎች አሉት ። ሁሉም ክፍት ቦታ መሞላቱን ያረጋግጡ። በጣም ወሳኝ መረጃ ካልተሟላ በስልክ ያዘጋጀውን አካል መጠየቅ - (ለምሳሌ የአንድ ማዕከል አ/መስጫ ጣቢያዎችን) ።
 - የተጠቃሚው እውቀት፣ ችሎታ እና ተሞክሮ ተገልጿል ወይ ?
 - የስራ ፍለጋ ዕቅድ በደንበኞች ወቅታዊ እውቀት፣ ችሎታና ልምዶች ላይ የተመሠረተ ነው? ተጨማሪ ማጠናከሪያ ስልጠና የሚፈልግ ከሆነ በጀት ተይዟል?
 - የስራ ፍለጋ ዕቅድ ተጠቃሚው ከመኖሪያ አካባቢው ሊርቅ እንደሚችል ታሳቢ ያደረገ ነው? መልስዎ አዎ ከሆነ ፣ ለቀጣይ ድጋፍ የሚረዱ አሰራሮችን መስማማት እንዲችሉ ለቤተሰቡ ማሳወቅ።

ለአዲስ አበባ

በአንድ ማዕከል እና በሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ የተዘጋጀው የስራ ፍለጋ ዕቅድ ብዛት 100 እና ከዚያ በታች ከሆነ ሁሉም ዕቅዶች በአንድ ማዕከል/ወረዳ ይገመገማሉ። ነገር ግን የስራ ፍለጋ ዕቅዶች ብዛት ከ100 በላይ ከሆኑ በዕድል ሰጪ ናሙና (Random or probability sampling) መመረጥ አለባቸው።

የማነ (1967) የናሙና መጠንን ለማስላት ባዘጋጀው ቀለል ያለ ቀመር መሰረት ማስላት ይቻላል ።

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$
 ይህ ቀመር የ 95% የመተማመን ደረጃ እና 5% የትክክለኛነት ደረጃ ከግምት ውስጥ ገብቷል ። N ጠቅላላ በአንድ ማዕከል የቀረበ የንግድ ዕቅድ ብዛት፣ n ለግምገማ የሚቀርቡ የንግድ ዕቅዶች ናሙና እና e የትክክለኛነት ደረጃ ነው።

ለምሳሌ፡ በአንድ ማዕከል ጠቅላላ 500 የንግድ ዕቅዶች ቢኖሩ ከላይ በተቀመጠው ቀመር መሰረት

$$n = \frac{500}{1 + 500(.5)^2}$$

$$n = \frac{500}{501(.25)}$$

$$n = 125$$

ናሙና ስንል በልዩ ልዩ ምክንያቶች የተነሳ ሁሉንም የንግድ ዕቅዶች በሙሉ በመውሰድ ለግምገማችን ተሳታፊ ማድረግ ሳንችል ስንቀር ወይም ሁሉንም ማካተት አስፈላጊ ሳይሆን ሲቀር ነገር ግን አጠቃላይን ብንወስድ ልናገኝ እንችላለን ብለን የምናስበውን መረጃ ሊሰጡን የሚችሉ ነገሮችን ስርዓታዊና ተጠያቂ መንገዶችን በመከተል መርጠን በጥናታችን/ በግምገማችን እንዲካተቱ በማድረግ የምናከናውነው ሲሆን ሁለት ዓይነት ዓባይት የንግድ ዕቅዶችን 1) ዕድል ሰጪ ንግድ (Random or probability sampling) እና 2) ወሳኝ ንግድ (Non probability sampling) መጠቀም የሚቻል ሲሆን ለዚህ ስራ ግን ከዕድል ሰጪ ንግድ (Random or probability sampling) ውስጥ ቀላል የዕጣ ንግድ (Simple random sampling) በመጠቀም እያንዳንዱ የጥናቱ/ግምገማው አካላይ አባል እጣው እኩል ዕድል ስለሚኖረው በናሙናነት የተመረጠው እያንዳንዱ የንግድ ዕቅድ ዕጣው አንዱ ከሌላው አይበልጥም ወይም አያንስም። ለምሳሌ፡ በአንድ የአንድ ማዕከል ውስጥ 500 የንግድ ዕቅዶች ቢኖሩና የንግድ ዕቅድ ገምጋሚው 125 የንግድ ዕቅዶችን በቀላል የዕጣ ንግድ ዘዴ ለመምረጥ ቢፈልግ የእያንዳንዱ ቤተሰብ የንግድ ዕቅድ የመመረጥ ዕድሉ 0.25 ወይም 25%

$$\left(\frac{125}{500} \times 100 = 0.25 \text{ ወይም } 25\%\right) \text{ ነው።}$$

በዚህ ዓይነት ዘዴና ስሌት የተገኘውን የናሙና ቁጥር ገምጋሚው የንግድ ዕቅድ ናሙናውን ለመምረጥ በሎተሪ ዘዴ መጠቀም ይችላል። በዚህ የናሙና መምረጫ ዘዴ ገምጋሚው ሁሉንም የንግድ ዕቅዶች የስም ዝርዝር በማዘጋጀት ወይም ቀድሞ የተዘጋጀ ካለ በመጠቀም እኩል መጠንና አንድ ዓይነት ቀለም ያላቸው ወረቀቶች አዘጋጅቶ የእያንዳንዱን ተጠቃሚ (የንግድ ዕቅዱ ባለቤት) ስም ወይም በየስሙ እንጻር የተመለከተውን ቁጥር በተዘጋጁት ወረቀቶች ላይ በመጻፍና ጠቅልሎ የተፈለገው ናሙና ቁጥር እስኪገኝ ድረስ አንድ በአንድ የተጠቀሰሉትን ወረቀቶች በማውጣትና በመመዘገብ ናሙና ይመረጣል።

ለምሳሌ በአንድ የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ 500 የንግድ ዕቅዶች ቢኖሩና የእቅድ ገምጋሚው 125ቱን (25%) ለመምረጥ ቢፈልግ የ500ዎቹን የንግድ ዕቅዶች (የተጠቃሚዎች ስሞች) ወይም ኮድ እያንዳንዱን በተቆራረጠ ወረቀት ላይ በመጻፍ ወረቀቶቹን በጎድጓዳ ነገር ላይ በማድረግ 125 እስኪሞሉ ድረስ ዕጣውን በማውጣት ናሙናውን መውሰድ ይቻላል።

በተቀመጠው መስፈርት መሰረት ከፍተኛው ውስጥ 20 በመቶ ስህተት ከተገኘ ዕቅዱ እንደገና እንዲዘጋጅ ይደረጋል። በተቀመጠው መስፈርት መሰረት ከፍተኛው ውስጥ ከ20 በመቶ በታች ስህተት ከተገኘ በወረዳው ቴክኒክ ኮሚቴ ጸድቆ የተጠቃሚዎቹ ዝርዝር ለክ/ከተማ ተልኮ ፋይናንሱ እንዲጸድቅ እና ፔይሮል ተዘጋጅቶ ለባንክ ይላካል።

ሌሎች ከተሞች

በሌሎች ከተሞች ውስጥ ያሉትን የስራ ፍለጋ ዕቅዶች ብዛት ማስተዳደር እንደሚቻል ይታመናል። ሆኖም ሂደቱን ስልታዊ እና ግልፅ ማድረግ አስፈላጊ ነው።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች እንደ አዲስ አበባ ላሉት ትልልቅ ከተሞች የተዘረዘሩትን ቅደም ተከተሎች ሊከተሉ ይችላሉ። ዕቅዱ በአንድ ማዕከል አስተባባሪው እና በሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ከጸደቀ በኋላ የተጠቃሚዎች ስም ዝርዝር ወደ ከተማው የምግብ ዋስትና ጽ/ቤት ተልኮ ፋይናንሱ እንዲጸድቅ እና ፔይሮል ተዘጋጅቶ ለባንክ ይላካል።

ምዝገባ እና የመረጃ አያያዝ

ቢዝነስ ፕላን እና የስራ ፍለጋ ዕቅድ ከጸደቀ በኋላ የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች በሀርድ እና ሶፍት ኮፒ ቅጽ ይሞላሉ። የዚህ ቅጽ ኮፒ ከተጠናቀቀ በኋላ በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ በአዲስ አበባ ለክፍለ ከተማ፣ በሌሎች ከተሞች ደግሞ ለከተሞች መላክ አለበት።

በዚህ ማኑዋል መጨረሻ ያለውን ቅፅ xx ይጠቀሙ ።

ደረጃ 9: የገንዘብ ድጋፍ መልቀቅ እና ማስተዳደር።

በአዲስ አበባ ከተማ የንግድ ዕቅድ በክፍለ ከተማ ማኔጅመንት ኮሌጅ/ኮሚቴ ከጸደቀ በኋላ ድጋፉን ለመልቀቅ ለከተማ ማኔጅመንት ኮሌጅ/ኮሚቴ ያሳውቃል። በሌሎች ከተሞች የንግድ ዕቅዶቹ በከተማው የሥራ ዕድል ፈጠራ እና በምግብ ዋስትና ማኔጅመንት ኮሌጅ/ኮሚቴ ይጸድቃል። መረጃውን ለከተማው ስትሪንግ ኮሚቴ ይልካል።

በሁሉም ተጠቃሚ ከተሞች የገንዘብ ድጋፍ በቤተሰቡ ኃላፊ ቀድሞ ለአካባቢ ልማት ስራዎች በተከፈተው ባንክ ሂሳብ ይተላለፋል። የገንዘብ ድጋፉ በተጠቃሚ ቤተሰብ (አባወራ/እማውራ) 500 የአሜሪካ ዶላር (አምስት መቶ የአሜሪካ ዶላር) ታሳቢ ተደርጎ ለግል ስራ ፈጠራ እንደመነሻ ካፒታል እንዲያገለግል እንዲሁም ለደመወዝ ቅጥር ስራ (wage employment) ግን ለስልጠና፣ ለትራንስፖርት እና ለመሳሰሉት ወጪዎች ፍላጎትን መሰረት አድርጎ ሊተላለፍ ይችላል።(ለምሳሌ፡ መንጃ ፍቃድ)

የገንዘብ ድጋፍ አስተዳደር ጉዳዮች

ለኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ የተለየ የባንክ ሂሳብ አይክፈትም። ለአካባቢ ልማት ሥራዎች በተከፈተው ባንክ ሂሳብ መጠቀም ይቻላል። የኑሮ ማሻሻያ ስራን እንዲመራ የተመረጠው የቤተሰብ አባል የቤተሰቡ ኃላፊ (የባንክ ሂሳብ ባለቤት) ሊሆንም ላይሆንም ይችላል። በእነዚህ አጋጣሚዎች የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች ወደ ሂሳብ አካውንታቸው የተላለፉላቸውን ገንዘብ በአግባቡ መድረስ አለመድረሱን መከታተል አለባቸው። በሌላ በኩል ደግሞ በተመረጠው የቤተሰብ ተወካይ አካውንቱ ያልተያዘ ከሆነና ለተመረጠው ተወካይ ሂሳቡን ለማስተላለፍ ፈቀደኛ ካልሆነ ለወረዳው እና ለክፍለ ከተማው ሥራ ዕድል ፈጠራ እና የምግብ ዋስትና ጽ/ ቤት ወዲያውኑ ሪፖርት መደረግ አለበት።

በቀበሌ/ወረዳ/ክ/ከተማ የምግብ ዋስትና ጽ/ቤቶች/አንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች የኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎች ተጠቃሚ እንዲሆኑ ከተገለጸ እና ተጠቃሚ ከሆኑ በኋላ የቤተሰብ ጉዳዮችን በተመለከተ ማሻሻያ የሚያስፈልገው ለውጥ ካለ ወዲያውኑ ማሳወቅ አለባቸው። እነዚህም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትንና ሌሎችንም ሊያካትት ይችላል። ለምሳሌ፦

- ፍቺ እና መለያየት ሲኖር
- በቤተሰብ ውስጥ ያለ ሰው (የገንዘብ ድጋፍ የሚደረግለት) ሲሞት።
- የመኖሪያ አድራሻ ለውጥ ሲያደርጉ
- በሀብቱ ላይ ግጭት ሲፈጠር።

በዚህ መመሪያ ሁሉም የአሰራር ክፍተቶች ላይካተቱ ይችላሉ። በየደረጃው ያሉ የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች የአፈጻጸም ሁኔታዎችን በመከታተል እና ለውጦቹን ወዲያውኑ ወደ ሚመለከተው ጽ/ቤት ሪፖርት ማድረግ አለባቸው። የሚያጋጥሙ ለውጦችን ለመከታተል የምዝገባ ቅጻቶች 7 እና 8 ይጠቀሙ።

ደረጃ 10: ምክር እና ድጋፍ

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ባለሙያዎች ከዕቅድ ዝግጅት ጀምሮ እስከ ፋይናል ግምገማ ድረስ ተከታታይነት ያለው የምክርና ድጋፍ አገልግሎት መስጠት አለባቸው። የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ባለሙያዎች ምክርና ድጋፍ በሚሰጡበት ጊዜ ከዚህ በፊት ንግድ የማካሄድ ልምድ ያላቸው ወይም ተቀጥረው ያገለገሉ ተጠቃሚዎችን እንደ አጋዥ ኃይል ሊጠቀሙ ይችላሉ። ምክር እና ድጋፍ በአካባቢ ልማት ስራ ላይ እያሉ በመስክ፣ ንግዱ በሚገኝበት/ በሚከናወንበት ተጠቃሚ መኖሪያ ቤት፣ በቢሮ ወይም አንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ሊከናወን ይችላል።

ክፍል ሶስት፡-የተጠቃሚዎች ምረቃ (Graduation)

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች በከተሞች ምግብ ዋስትና ፕሮጀክቱ ዲዛይንና የማስፈጸሚያ ማኑዋሉ ላይ በተቀመጠው መሰረት ስለተጠቃሚዎች ምረቃ ፅንሰ-ሀሳብና አፈጻጸም ሂደት ግልፅ ግንዛቤ ሊኖራቸው ይገባል።

የከተሞች ልማታዊ ሴኔት/ፕሮጀክት የተጠቃሚዎችን ገቢ ለመደገፍና በግል ስራ ፈጠራ ወይም በቅጥር ስራ የማግኘት ዕድልን ለማሳደግ የተቀየሰ የሶስት ደረጃ የተቀናጀ የድጋፍ መንገድ ይከተላል።

በመጀመሪያ ደረጃ ተጠቃሚዎች በአካባቢ ልማት ስራዎች (PW) ላይ በመሳተፍ የገንዘብ ክፍያ እና የህይወት ክህሎት ስልጠና የሚያገኙ ሲሆን በግል ስራ ወይም በቅጥር የስራ የማግኛ መንገዶችን በተመለከተ ግንዛቤ እንዲኖራቸው የሚያስችል ድጋፍ ይሰጣቸዋል።

በሁለተኛ ደረጃ ተጠቃሚዎች በአካባቢ ልማት ስራዎች ላይ በመሳተፍ ከሚከፈላቸው ክፍያ በተጨማሪ ስራ የማግኘት ዕድላቸውን ማስፋት የሚያስችላቸውን የገንዘብ ድጋፍ፣ ስልጠናና የስራ ትስስር አገልግሎቶች ያገኛሉ።

በሶስተኛው ደረጃ ተጠቃሚዎች ከፕሮግራሙ አነስተኛ ክፍያ እያገኙ እና በዋናነት በግል ሥራ ፈጠራ ወይም በቅጥር ተሰማርተው ገቢያቸውን ለማሳደግ የሚያስችላቸውን ድጋፍ የሚደረግበት ነው። በመሆኑም ተጠቃሚዎች ከፕሮጀክቱ የሚያገኙት ድጋፍ ከሶስት ዓመታት ላልበለጠ ጊዜ ሲሆን ተጠቃሚዎች በፍላጎታቸው ከተቀመጠው የጊዜ ገደብ ቀድመው የሚመረቁበት ዕድል ዝግ አይደለም።

ስለሆነም የከተማ ልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮጀክት ተጠቃሚዎች ከፕሮጀክቱ የሚያገኙትን የገንዘብ ድጎማ (Grant fund) እና ስልጠናዎችን በመጠቀም ከአካባቢ ልማት ስራዎች (PW) በዘላቂነት ኑሯቸውን ወደሚያሻሽሉባቸው የስራ መስኮች የሚሸጋገሩበት አሰራር የተዘረጋ ሲሆን በግል ወይም በቅጥር ስራ ከተሰማሩም በኋላ በፕሮጀክቱ ውስጥ እያሉ ለተወሰነ ጊዜ በአነስተኛ መጠን በአካባቢ ልማት ስራዎች መሳተፍ ቀጥለው ገቢያቸውን በተወሰነ ደረጃ የሚደገጉበት ዕድል አለ። ይህ ፕሮግራም በከተማ ደረጃ ተግባራዊ ሲደረግ ለመጀመሪያ ጊዜ በመሆኑ በዘላቂ የኑሮ ማሻሻያ-የሚሰጡትን የድጋፍ አይነቶች የተለያዩ የመመሪያ አፈፃፀም አላቸው። የዘላቂ የኑሮ ማሻሻያ- ድጋፍ ተጠቃሚ በሚያደርገው ፕሮግራም ውስጥ ለመቆየት የሚቻለው ቢበዛ ለሦስት አመታት ነው። ሆኖም ግን ጥቂት የድጋፍ ፕሮግራሙ ተመራቂዎች ፈጥነው መመረቅን ይመርጣሉ።

በአጠቃላይ የምረቃ ሂደቱ የሚከናወንባቸው ሁለት ዋና ዋና መንገዶች አሉት። እነዚህም፡-

ከጊዜ ገደቡ ቀድሞ የሚፈጸም ምረቃ (Pre-mature or Early graduation)

ተጠቃሚዎች በፕሮግራሙ የቆይታ ጊዜ ከመጠናቀቁ በፊት በራሳቸው ፈቃድና ውሳኔ ለአካባቢ ልማት ሥራ ጊዜና ጉልበት ከማባከን ይልቅ በድጋፍ ፕሮግራም ባልታቀፉ የገቢ ማግኛ አማራጮች ላይ በግል መስማራቱ የተሻለ ገቢ ማግኘት እንደሚችሉ ካመኑ ከፕሮግራሙ መውጣት ይችላሉ። ነገር ግን ከፕሮግራሙ ለምረቃ የተፈቀደውን/የሚሰጠውን የገንዘብ ድጋፍ ማግኘት አይችሉም።

ወቅቱን የጠበቀ ምረቃ (Timely Graduation)

የድጋፍ ፕሮግራሙ ተጠቃሚዎች በሦስት አመታት ጊዜ ውስጥ እንደሚመረቁ ይታወቃል። ከአካባቢ ልማት ሥራ ወደ ዘላቂ የኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ተጠቃሚነት ለመመረቅ በቆይታ ጊዜያቸው ሁሉንም የክህሎት ማጎልበቻ ስልጠናዎች ወስደው ያጠናቅቃሉ። የገበዩትን ዕውቀትና ክህሎትም በቀጣይ መደበኛ ህይወታቸው የተደላደለ ኑሮ መመስረቻ በማድረግ ይጠቀሙበታል። ተጠቃሚዎች ለምረቃ የተቀመጡትን መስፈርቶች (ቅደም ተከተል ድጋፎች) ሲያጠናቅቁ ከፕሮግራሙ ለምረቃ የተፈቀደውን/የሚሰጠውን የገንዘብ ድጋፍ ማግኘት ይችላሉ።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች በምረቃ አፈጻጸምና ደረጃዎቹ ላይ ግልፅ ግንዛቤ ሊኖራቸው የሚገባ ሲሆን የሚከተሉትን መረጃዎች መዝግበው መያዝ ይጠበቅባቸዋል።

ለግል ስራ ፈጠራ

- የንግድ ስራው ያለበት ሁኔታ፤
- ስራው ተፈላጊ ስለመሆኑ
- ተጠቃሚው በስራው ሂደት የሚከተሉ ውጣውረዶችን ለመቋቋም የሚችል ስለመሆኑ
- የተመረጠው ስራ ቀጣይነት

በቅጥር ስራ ለሚሰማሩ

- በስራ ትስስር እቅድ መሰረት ወደ ስራ መሰማራቱን፤
- በቀጣሪው ተቀባይነት ያለው መሆኑን፤
- ከኮንትራት ወደ ቋሚነት የተሸጋገሩ መሆኑን፤
- ቤተሰቡን ኑሮ በዘላቂነት ለመደገፍ መቻሉን፤

የአንድ ማእከላት ይህንና ሌሎች ተጨማሪ የክትትል መነሻ ሃሳቦችን በማደራጀት ተጠቃሚዎች ለምረቃ ዝግጁ መሆናቸውን ማረጋገጥ የሚገባቸው ሲሆን ተጨማሪ ድጋፍ የሚያስፈልግ ከሆነም ችግሩን በመለየት አስፈላጊውን ድጋፍ መስጠት አለባቸው።

ክፍል አራት:- የዋና ዋና ባለድርሻ አካላት ሚና እና ኃላፊነት

በፌዴራል፣ በክልል፣ በዞን፣ በወረዳ እና በቀበሌ ደረጃ የሚገኙ የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች ዋና ዋና ባለድርሻ አካላት ሚናና ኃላፊነቶች በፕሮጀክት ማስፈጸሚያ ማኑዋሉ ላይ በግልፅ ተዘርዝረው ይገኛሉ። በማኑዋሉ ላይ አጠቃላይ አመራር የሚሰጥ ምክር ቤት የማቋቋም አስፈላጊነት ላይ ሀሳብ የቀረበ ሲሆን ም/ቤቱም በሀገሪቱ ም/ጠ/ሚኒስቴር ሊመራ የሚችልበት ዕድል መኖሩ ተመልክቷል። በተጨማሪም በዚህ የማንዋሉ ክፍል ተጠቃሚዎችን በግል ስራ ፈጠራና በቅጥር ስራ አማራጮች ቀጥተኛ ድጋፍ የሚያደርጉና የሚያማክሩ ባለድርሻ አካላት ሚናና ኃላፊነት በተመለከተ አጭር ገለጻ ተካትቷል።

1. የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ማለት በግል ስራ ወይም በቅጥር የሚሰማሩ ተጠቃሚዎች የሚፈልጓቸውን አገልግሎቶች በአንድ ጣሪያ ስር የሚያገኙበት ቢሮ ነው። ይህ ማዕከል ተጠቃሚው አገልግሎት ለማግኘት ከቢሮ ቢሮ ወይም ከተቋም ተቋም የሚያደርገውን ምልልስ ያስወግድለታል።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ ኃላፊነቶች

የሥራ ፈላጊዎች ንቅናቄ መፍጠር

ይህ ተግባር የሚከናወነው በማህበረሰቡ ሥራ ፈላጊ በሆኑ የማህበረሰቡ አባላት እና በሥራ ፈላጊ ልጆች ወላጆች ዘንድ ንቅናቄ በመፍጠር ነው። ከንቅናቄው ዓላማ መካከል ዋነኛው ለዘመናት ስር የሰደደውንና በቤተሰብ ላይ ጥገኛ ሆኖ መኖር የተለመደና ትክክለኛ ነገር ነው የሚለውን የተዛባ አመለካከት በማቃናት ለአቅሙ-ሥራ የደረሱ ልጆችን ቸልተኝነት ወደ ቁርጠኛ ሥራ ፈላጊነትና ከተቻለም ሥራ-ፈጣሪነት ለመቀየርና ሥራ ፈላጊዎችን ከቀጣሪዎች ጋር ለማገናኘት የተቀናጀ ጥረት የሚያደርግ የግንኙነት መረብ ለመዘርጋት ነው።

የሥራ ፈላጊዎች ግንዛቤ ማስጨበጫ ስልጠና መስጠት

ለዘላቂ ኑሮ ዋስትና ድጋፍ ማዕቀፍ ተጠቃሚዎችና ባለድርሻ አካላት የድጋፍ ማዕቀፉን ዓላማዎች፣ የመምረጫ መስፈርቶችና ዘዴዎች፣ የድጋፍ አሰጣጥ ስልቶች፣ የድጋፍ መጠንና የጊዜ ሰሌዳ፣ ተደራሽ የሆኑ የክህሎት ሥልጠናዎች፣ ቁጠባ፣ በፕሮግራሙ የሚከናወኑ ተግባራትና አስተቃቀድ፣ በድጋፍ ማዕቀፉ ከአንድ ደረጃ ወደ ቀጣዩ ደረጃ ስለሚደረገው የሽግግር ሂደት፣ የቅሬታ መቀበያና መፍቻ ሥርዓት መኖር፣ ስርዓቱን ስለመጠቀም በመነሻነት የሚያገለግል መረጃ በመስጠት ግንዛቤ መፍጠሪያ ሥልጠና የሚሰጥበት ነው።

የሥራ ፈላጊዎች ምዝገባ ማካሄድ

የሥራ ፈላጊዎች ምዝገባ በየሁለት ዓመቱ የሚከናወን ሲሆን በውስጡ ሥራ-አጥ የሆኑ የዩንቨርስቲና የቴክኒክ ትምህርትና ስልጠና ተቋማት ምሩቃንና በተለያዩ ምክንያት ትምህርታቸውን ያቋረጡትን ያካትታል።

የክህሎት ስልጠና ማመቻቸት

ከከተማ ድሀዎች መካከል ምንም አይነት ክህሎት የሌላቸው፣ መጠነኛ ክህሎት ያላቸው ለደረጃቸው የሚመጥን የሞያ ብቃት ማሻሻያ ሥልጠናዎች የሚወስዱበት፣ ከስልጠና ያገኙትን ክህሎት ለሥራ ፈጠራ

የሚያውሉበት፣ ለመንግስታዊና መንግስታዊ ላይሆኑ ድርጅቶች ተቀጣሪዎች ብቃት ማሻሻያነት የሚያውሉበት ነው።

የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መስጠት

ተለይተው በሚታወቁና በተመረጡ የሙያ ዘርፎች የክህሎት ማሳልባት ስልጠና ያጠናቀቁ ሠልጣኞች የገበዩትን ዕውቀትና ያሳለቡትን ክህሎት ደረጃ ለመለየት የሚያስችል የብቃት ማረጋገጫ ፈተና ወስደው ካለፉ ይህንን የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት ያገኛሉ። ዘርፎቹም፡-

- ✓ የግብር ከፋይነት መለያ ምዝገባ ምስክር ወረቀት፤
- ✓ የንግድ ምዝገባ የመጠቀሚያ ፈቃድ መስጠት፤
- ✓ የአነስተኛ ማይክሮ ፋይናንስ ምስክር ወረቀት መስጠት ናቸው።

በአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያ የሚሰጡ አገልግሎቶችን ስታንዳርድ በሚታይ ቦታ በግልፅ በመለጠፍ ተጠቃሚዎች አውቀውት መብታቸውን እንዲጠይቁና እንዲጠቀሙ ማድረግ ያስፈልጋል።

የአንድ ማዕከል አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ለምግብ ዋስትና ተጠቃሚዎች አገልግሎት ከመስጠት ተልዕኳቸው ጋር የጥቅም ግጭት በሚያስገቡ የህጋዊነት ማስፈን መሰል ተግባራት በቀጥታ መሳተፍ አይኖርባቸውም። ምክንያቱም እነዚህ የንግድና ኢንዱስትሪ፣ የገቢዎችና የሌሎች ተቋማት ኃላፊዎች ናቸው።

2. የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ቴክኒካል ኮሚቴ አባላት

ከስራው ስፋት አንጻር በየደረጃው የሚገኙ የከተማና የወረዳ የምግብ ዋስትና ጽ/ቤት፣ የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ቢሮ፣ የቴ/ሙ/ት/ስልጠናና የአንድ ማዕከል አገልግሎት ጣቢያዎችን ተሳትፎ ይጠይቃል።

3. የሰራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ሚ/ር እና በየደረጃው የሚገኘው መዋቅር

ሚኒስቴር መ/ቤቱና በየደረጃው የሚገኘው መዋቅር ከስራና ማህበራዊ ጉዳዮች ጋር የተያያዙ ፖሊሲና ስትራቴጂዎችን የማውጣትና አፈጻጸማቸውን የመከታተል ኃላፊነት አለበት። ከዚህ በመነሳት፡-

- በግል ስራ ፈጠራና በቅጥር ስራ ትስስር ያሉ አማራጮችን የሚጠቁም የስራ ገበያ ጥናት ያካሂዳል፤
- በሀገር ደረጃ single registry ስርዓት የማልማትና የመዘርጋት ስራን ይመራል፤ ያስተባብራል፤
- ከግል ስራ ፈጠራና ከቅጥር ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ላይ በየደረጃው ከሚገኘው የከተሞች ስራ ዕድል ፈጠራና ም/ዋ/ኤጀንሲ መዋቅር ጋር በቅንጅት ይሰራል፤

4. የከተሞች የስራ ዕድል ፈጠራና ምግብ ዋስትና ኤጀንሲ

የከተሞች ስራ ዕድል ፈጠራና ምግብ ዋስትና ኤጀንሲ አጠቃላይ ፕሮግራሙን የማስተባበር፣ የሩብ ዓመት የጋራ ስብሰባዎችን፣ ዓመታዊ የአፈጻጸም ግምገማ መድረኮችን የማመቻቸትና የመሳሰሉትን የማከናወን ኃላፊነት ያለበት ሲሆን በተለይም፡-

- ስትራቴጂዎችን፣ የድጋፍ ፓኬጆችንና የስልጠና ማዋሎችን ያዘጋጃል እንዲሁም የአሰልጣኞች ስልጠና ይሰጣል፤
- የተጠቃሚዎች ልየታ አፈጻጸምን ይከታተላል፤ ያስተባብራል፤
- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች ዙሪያ በየደረጃው የሚገኘውን መዋቅር አመራርና ፈጻሚ ያስተባብራል፤
- ከዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ስራ ጋር የተያያዙ ሀገራዊና የሌሎች ሀገሮች ልምዶችን ቀምሮ ያሰፋል፤
- በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች ዕቅድ፣ ትግበራና ግምገማ ላይ የህብረተሰቡን ተሳትፎ እያረጋገጠ ይሰራል፤

- ከዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ስራዎች ጋር በተያያዘ የባለድርሻ አካላትን ቅንጅት ማጠናከር፤
- ከሜዲያዎች ጋር በመተባበር ለዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ማስፈጸሚያ የገቢ ማሰባሰቢያ ስራዎችን ያከናውናል፤
- ከፕሮጀክቱ አፈጻጸም ጋር የተያያዙ ማነቆዎችን መለየትና እንዲፈቱ ያደርጋል፤
- በሁሉም ስራዎች ላይ የአካላዊና ማህበራዊ ደህንንት ሚዛን ተጠብቆ መስራቱን ያረጋግጣል፤
- በሁሉም የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ አማራጮች ላይ ክትትልና ድጋፍ ያደርጋል፤
- ተጠቃሚዎች ወደ ፕሮግራሙ ሲገቡና ከፕሮግራሙ ሲወጡ ግልፅና ውጤታማ የልዩታ ስራ እንዲሰሩ ከተሞችን ይደግፋል፤
- የፕሮግራሙን አፈጻጸም በተመለከተ ለከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስቴር ሪፖርት ያደርጋል፤

5. በከተማ ደረጃ የሚገኙ ልዩ ልዩ ቢሮዎች/ጽ/ቤቶች

የከተሞች ልማታዊ ሴኩቴኔት ፕሮጀክት ተግባራዊ የሚደረገው ከተሞች ሲሆን በትግበራው ሂደትም የከተማ አስተዳደሩ የተለያዩ አካላት፣ የከተማው የስራ ፈጠራና ምግብ ዋስትና ጽ/ቤት፣ የከተማው ሰራተኛና ማህበራዊ ጽ/ቤት እና ሌሎችም በከተማው ስትሪንግና ቴክኒካል ኮሚቴዎች ተደግፈው የየራሳቸውን ሚናና ኃላፊነት በተናጠልና በቅንጅት ይንቀሳቀሳሉ።

6. በወረዳ/ቀጠና/ማህበረሰብ ደረጃ የሚገኙ ፈጻሚ አካላት

የክልሉን/ከተማ አስተዳደሩን አደረጃጀት ተከትሎ የሚመለከታቸውን ተቋማት ያካተተ የወረዳ/ቀበሌ ም/ቤትና ቴክኒካል ኮሚቴዎች የሚቋቋሙ ሲሆን ኮሚቴዎቹንም የወረዳ/ቀበሌ አስተዳዳሪዎች በሰብሳቢነት እንዲሁም የስራ ፈጠራና ምግብ ዋስትና ጽ/ቤቶች በፀሀፊነት ይመሯቸዋል።

7. የመንግሥት እና የግል የቴ/ሙ/ት/ስልጠና ተቋማት

ከፕሮግራሙ ቁልፍ ተግባራት መካከል አንዱና ዋናው የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ተጠቃሚዎችን ዕውቀት፣ ክህሎትና አስተሳሰብ በስልጠናዎች መገንባት ነው። የዚህ አቅም ግንባታ የመጀመሪያ ደረጃ ስራ የሚከናወነው በፕሮጀክቱ ማስተባበሪያ ዩኒት (PCUs) አማካይነት ሲሆን ቀጣዩ የስልጠና ደረጃ ግን በዋናነት በመንግሥት እና የግል የቴ/ሙ/ት/ስልጠና የሚፈጸም ነው። ስልጠና ከመስጠት ባሻገር እነዚህ ተቋማት በቢዝነስ እና የስራ ትስስር ዕቅድ (BP/JSP) ዝግጅትና ማፅደቅ ሂደት የሚሳተፉበት ዕድል ይኖራል።

8. የፕሮጀክቱ ተጠቃሚዎች

ተጠቃሚዎች የሚባሉት በግል የራሳቸውን ስራ እና ተቀጥረው እየሰሩ የሚገኙ ወንድና ሴቶች ሲሆኑ የሚከተሉት ኃላፊነቶች ይኖራቸዋል።

- ከፕሮግራሙ ያገኙትን ሀብትና ድጋፍ በአግባቡ ተጠቅመው የመለወጥና የማደግ፤
- መልካምና ጠንካራ የስራ ባህል ማዳበር፤
- ለቀጣይ ዕድገት መቆጠብና ኢንቨስት ማድረግ፤
- የህይወት ክህሎት ስልጠናዎችን መልክም አጋጣሚዎችን መጠቀሚያና በየሂደቱ የሚያጋጥሙ ማነቆዎች መፍቻ አድርጎ መጠቀም፤
- በፕሮግራሙ አፈጻጸም ክትትል፣ ግምገማና የተፅዕኖ ዳሰሳ ጥናት ሂደት መሳተፍ፤

ክፍል አምስት፡- የፋይዳ ክትትልና ምዘና

በፕሮጀክቱ ዲዛይንና ማስፈጸሚያ ማኑዋል ላይ በተገለፀው መሰረት በዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ የድጋፍ ማዕቀፍ አተገባበርና የተገኙ ውጤቶች ላይ የፋይዳ ክትትልና ምዘና ስራዎችን ማከናወን እጅግ አስፈላጊ ነው። የክትትልና ምዘና አጠቃላይ ዓላማ ጥራት ባለውና አስተማማኝ የግብረ-መልስ ማሰባሰቢያ ዘዴ አግባብነት ተግባራት አፈፃፀም የተሻለ መሆኑን ማረጋገጥ ነው።

የቴክኒክ ድጋፍ የመስጠትና ክትትል የማድረግ አስፈላጊነት

የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ የድጋፍ ማዕቀፍን ውስብስብነትና በከተሞች አካባቢ የድሀ ቤተሰቦችን ዘላቂ ስራ የማግኘት ዕድል ለማመቻቸት ተግባራዊ የተደረገ የመጀመሪያው ትልቅ ፕሮጀክት ከመሆኑ ጋር ተያይዞ ክትትል፣ ምዘናና ቴክኒካል ድጋፍ የመስጠት አስፈላጊነት ጎልቶ ይታያል። የዚህ ድጋፍ ማዕቀፍ ውጤታማነት ለተጠቃሚዎች በሚሰጡ የቴክኒክ ድጋፍ ፓኬጆች ጥንካሬና በምናቀርበው ደጋፊ የሰው ኃይሉ የክህሎት ብቃት ይወሰናል።

ክትትል (Monitoring)

ክትትል ማለት መረጃ በተቀናጀና በተደራጀ መንገድ በተከታታይነት የሚሰበሰብበት፣ የሚተነተንበትና ደረጃ በደረጃ ለፕሮግራሙ ተፈፃሚነትና ስኬት የሚውልበት ሂደት ነው። ሂደቱ ሳያቋርጥ የሚካሄድ ሲሆን ቀጥለው የተመለከቱት ዓላማዎች አሉት።

- **የፕሮግራሙ አፈፃፀም የደረሰበትን ደረጃ መገምገም፡-** የአፈፃፀሙ አቅጣጫ ከመነሻው ከተቀመጡለት ዓላማዎችና ግቦች በተቃራኒ ከሆነ በቀጣይ ዓላማዎችን በሚያሳካ መልኩ ለመቃኘት ምን መደረግ እንዳለበት ውሳኔ ማሳረፍ ይገባል። ፕሮግራሙ አቅጣጫውን ስቶ ከሆነ ክትትልና ድጋፍ አቅጣጫውን ያሳቱትን ስጋቶችና ችግሮች ለመለየት ፣ አማራጭ የመፍትሄ አቅጣጫዎችን ለማወቅና ለቀጣይ እርምጃዎች ውሳኔ ለማሳረፍ ያስችላል። በጥቅሉ ክትትል በፈጣን ሁኔታ ችግሮችን በመለየትና መፍትሄ በመስጠት የፕሮግራሙን ውጤታማነት ያሻሽላል፤ መፍትሄ ያላገኙ ጉዳዮች ሊያደርሱ የሚችሉትን ብክነት ያስቀራል።
- **የስኬትና የአግባብነት ደረጃ መመዘን፡-** የድጋፍ ፕሮግራሙ ተጠቃሚዎችና ባለድርሻ አካላት የፕሮግራሙ አካል በመሆናቸው የተሰማቸውን የእርካታ ደረጃ ለመለየትና ለመገምገም በሚያስችል ቅፅ አማካይነት ፍላጎታቸውን የሚያሳኩ ተግባራት እየተከናወኑ ስለመሆኑ፤ የተግባራቱን የጥራት ደረጃ የመቆጣጠር ሥራ ስለመከናወኑ መረጃ ይሰበሰባል፤ መረጃው ይተነተንና የፕሮግራሙ የስኬትና የአግባብነት ደረጃ ይመዘናል።
- **ስኬትና ምርጥ ተሞክሮ መለየት፡-** በፕሮግራሙ ተግባራዊነት የተገኘ ስኬት፣ ምርጥ ተሞክሮና ስኬት ለማሳደግና ተግዳሮቶች በቀጣይ እንዳይከሰቱ ለመከላከል የሚያስችል ምርጥ ተሞክሮ ይቀሰማል፤ ጥቅም ላይ ይውላል።
- **ለምዘና የሚያገለግል የመረጃ ግብዓት ማቅረብ፡-** በጊዜ ሂደት የክትትል መረጃዎችን ክምችት ማሳደግ ስለ ፕሮግራሙ የረጅም ጊዜ የተሟላ ገጽታ ፍንጭ ከመስጠቱ ባሻገር በእጅጉ የተሻለ ስትራቴጂያዊ ምዘና ለማድረግ ያስችላል። በተጨማሪም ሴክተር ተሻጋሪ ጉዳዮች በአግባቡ ትኩረት ማግኘታቸውን ለመመዘን ያስችላል።

የክትትል ዋና ዋና አመለካኾች (Special Indicators)

- ቀጥተኛ የፕሮጀክት ተጠቃሚዎች ውስጥ የሴቶች ድርሻ በመቶኛ (ዋና መመዘኛ)፣

- የስራ ዘርፍ ምርጫቸውን ለፕሮጀክቱ ያሳወቁ ተጠቃሚዎች መጠን በመቶኛ፣ ከእነዚህ ውስጥ የወንድና ሴቶች ብዛት በቁጥር (ዋና መመዘኛ)፣
- ከሀገራዊ የድህነት ወለል በታች የሚገኙ የፕሮጀክቱ ተጠቃሚዎች መጠን በመቶኛ፣
- በፕሮጀክቱ ምክንያት የቤተሰብ ፍጆታቸው መጨመሩን ሪፖርት ያደረጉ ወይም ያሳወቁ ተጠቃሚዎች መጠን በመቶኛ፣
- ከ12 ወራት በኋላ አዲስ ስራ አግኝተው ወይም የነበራቸውን ቢዝነስ አስፋፍተው እየሰሩ የቀጠሉ የዘላቂ ኑሮ የድጋፍ ማዕቀፍ አገልግሎት ተጠቃሚዎች መጠን በመቶኛ፣
- ከፕሮጀክቱ በተደረገላቸው ድጋፍ ምክንያት በገንቡት አቅም ለፕሮጀክቱ ተጠቃሚዎች በቂ አገልግሎት በመስጠት ላይ መሆናቸውን ያሳወቁ የከተሞች የአካባቢ አስተዳደሮች ብዛት በቁጥር፣

ምዘና (Evaluation)

ምዘና የፕሮጀክቱ አጠቃላይ የአፈፃፀም ሂደትና የውጤት ደረጃ ተለይቶ በሚታወቅ የጊዜ ሰሌዳ በገለልተኛ ወገን ምርመራ የሚደረግበት ሂደት ነው። ከውጤቱም ልምድና ተሞክሮ ይቀሰምበታል፤ ፖሊሲና አተገባበር የሚሻሻልበትና ተጠያቂነት የሚሰፍንበት ሥርዓት ለመዘርጋት ያግዛል። ምዘናው በሶስት ደረጃዎች የሚካሄድ ሲሆን እነዚህም፡-

- (ሀ). ዓመታዊ መደበኛ ምዘና
- (ለ). የሂደት ምዘና
- (ሐ). የፋይናል ምዘና፣

ምዘና እንደ ክትትል ለተደጋጋሚ ጊዜያት ሳይሆን አልፎ አልፎ ይካሄዳል። በመሆኑም በፕሮጀክቱ አማካይ፣ መጨረሻ ወይም ተለይቶ በሚታወቅ ጊዜ የሚከናወን ሲሆን የፕሮጀክቱን አፈፃፀም የብቃት፣ የጥራትና የዘላቂነት ደረጃ ለመመዘንና በምርጥ ተሞክሮነት ሊወሰዱ የሚችሉ ነጥቦችን ለመለየት የጎላ እገዛ ያደርጋል። በአጠቃላይ ሲታይ የዘላቂ ኑሮ ማሻሻያ ድጋፍ ክትትልና ምዘና በሚከተሉት ዋና ዋና ነጥቦች ላይ ያተኩራል።

- በሁሉም ደረጃ የሚገኙ የፕሮግራም አተገባበሮችን ማሻሻል፤
- የተሻለ ግልፅነትና ተጠያቂነት በማስፈን ለፕሮጀክቱና ለንዑስ ፕሮጀክቱ በጥቅሉ የተደጎሙ ግብዓቶች የታለመላቸውን ዓላማ ለማሳካትና ግብ መምታት መዋላቸውን ለማረጋገጥ ፤
- የተቀሰመን ምርጥ ተሞክሮ የንዑሳን ፕሮጀክቶች አግባብነት፣ የትግበራ ዘዴዎችና ውጤቶች ለማሻሻል ለማስፋት፤
- ጥራትና ብቃት ያለው የሀብት አጠቃቀም በተጨማሪ ለማሳየት፤

ክፍል ስድስት: ቅጻቅጻችና ፎርማቶች

ቅጽ አንድ : የቤተሰብ ተወካይ መምረጫ ቅጽ

የቤተሰብ የፕሮግራም መታወቂያ ቁጥር _____

ከተማ /ክፍለ ከተማ _____

ወረዳ/ቀበሌ _____

የተመረጠው ተወካይ ስም	ጾታ	ዕድሜ	የተመረጠው ግለሰብ ያለው ልዩ ችሎታ (ልምድ፣ ክህሎት፣ እውቀት)

የተወከለውን ግለሰብ ያጸደቀው:

የቤተሰብ ሀላፊ ስም: _____

ፊርማ : _____

ቀን: _____

ቅጽ ሁለት: የንግድ ሀሳብ ማበልጸጊያ ቅጽ

የቤተሰብ ተወካይ ስም : _____

የተመረጠው የስራ ዘርፍ አይነት: _____

መምረጫ መስፈርት	አዎ	አይደለም	አስተያየት
1. ምርቱ/አገልግሎቱ በገበያ ተፈላጊ ነው?			
2. የተመረጠው የስራ መስክ በቤተሰቡ አቅም (ገንዘብ፣ ሀብት፣ እውቀት፣ ክህሎት፣ ጉልበት) ሊሰራ ይችላል ?			
3. የተመረጠው የስራ መስክ በአካባቢው እና በማህበረሰቡ ላይ ተጽዕኖ አያሳድር?			
4. መልሶ አዎ ከሆነ ፣ ተጽኖውን ለመቀነስ /ለማስወገድ / ተጽዕኖ መቀነሻ/ማስወገጃ ስልት ለመንደፍ እና ለመተግበር አቅም አለዎት ምን አይነት እርምጃ ይወስዳሉ ?			

ያጸደቀው : የአንድ ማዕከል አስተባባሪ ስም _____

ፊርማ _____

ቀን _____

ቅጽ ሶስት : የንግድ ዕቅድ ማዘጋጃ ፎርማት

የተጠቃሚው/ የደንበኛው መረጃ

አድራሻ: ክልል ከተማ..... ቀበሌ/ወረዳ..... የቤት ቁጥር..... ስልክ ቁጥር.....

የተጠቃሚው ስም:..... ጾታ.....

የባለ/ሚስት ስም.....

የተጠቃሚው የፕሮጀክት መታወቂያ ቁጥር.....

የቤተሰብ ብዛት ወንድ..... ሴት..... ድምር.....

በቤተሰብ ውስጥ የተማረ አለ የለም

ለቤተሰቡ ገቢ የሚያስገኝ ሙያ ካለ ይገለጽ.....

ሊሰማሩበት ያሰቡት የሙያ መስክ.....

2) የንግድ መረጃ

2.1 የካፒታል ምንጭ:

በቁጠባ----- ድምር.....

ከፕሮጀክት ስጦታ -----

ከብድር.....

2.2. በተጠቃሚው እጅ ያሉ ሀብቶች

ተ.ቁ	የሀብት አይነት	ብዛት	ዋጋ በብር

2.3 የቋሚ እቃዎች ግዢ ዕቅድ

ተ.ቁ	የቋሚ ዕቃው ዓይነት	መለኪያ	ብዛት	ያንዱ ዋጋ በብር	ጠቅላላ ዋጋ በብር
	ድምር				

2.4 የሚያስፈልጉ ግብዓቶች እና የማምረቻ ወጪ ዕቅድ:

ተ.ቁ	አይነት	መለኪያ	ብዛት	የአንዱ ወጪ	ጠቅላላ ወጪ
	ድምር				

2.5 የምርት ዕቅድ

ተ.ቁ	የምርት አይነት	መለኪያ	ብዛት	የሚመረትበት ወር/ቀን
	ድምር			

2.6 የሽያጭ ዕቅድ

ተ.ቁ	የምርት አይነት	መለኪያ	ብዛት	የአንዱ ዋጋ	ጠቅላላ ዋጋ
	ድምር				

2.7 የስርጭት እና ማስተዋወቂያ ዕቅድ

ምርቱ የሚሰራጭበት ቦታ ፣ የተፎካካሪዎች አይነትና ብዛት እና የምርቱ ደንበኞች መግለጫ:

ምርቱን ለማስተዋወቅ የሚጠቀመው ማስታወቂያ ዘዴ

ምርቱ /አገልግሎቱ ያለው ጠንካራና ደካማ ጎን-----

ምርቱ /አገልግሎቱ ያለው መልካም አጋጣሚና ስጋት-----

2.8 አመታዊ ገቢ= አመታዊ ገቢ- አመታዊ ወጪ

ቅጽ አራት :- የስራ ትስስር ዕቅድ ፎርም

1) የተጠቃሚው/ የደንበኛው መረጃ

አድራሻ: ክልል ከተማ..... ቀበሌ/ወረዳ..... የቤት ቁጥር..... ስልክ ቁጥር.....

የተጠቃሚው ስም:..... ጾታ.....

የአባወራ/አማወራ ስም..... የተጠቃሚው የፕሮጀክት መታወቂያ ቁጥር.....

የቤተሰብ ብዛት ወንድ..... ሴት..... ድምር..... በቤተሰብ ውስጥ የተማረ አለ የለም

ሊሰማሩበት ያሰቡት የሙያ መስክ.....

2. የስራ ፍላጋው አላማ

3. የትምህርት እና ሙያ መግለጫ

4. የስልጠና ፍላጎት እና ስልጠናውን የሚሰጠው ተቋም

5. የስራ መረጃ ለማግኘት የሚጠቀመው/የምትጠቀመው ዘዴ

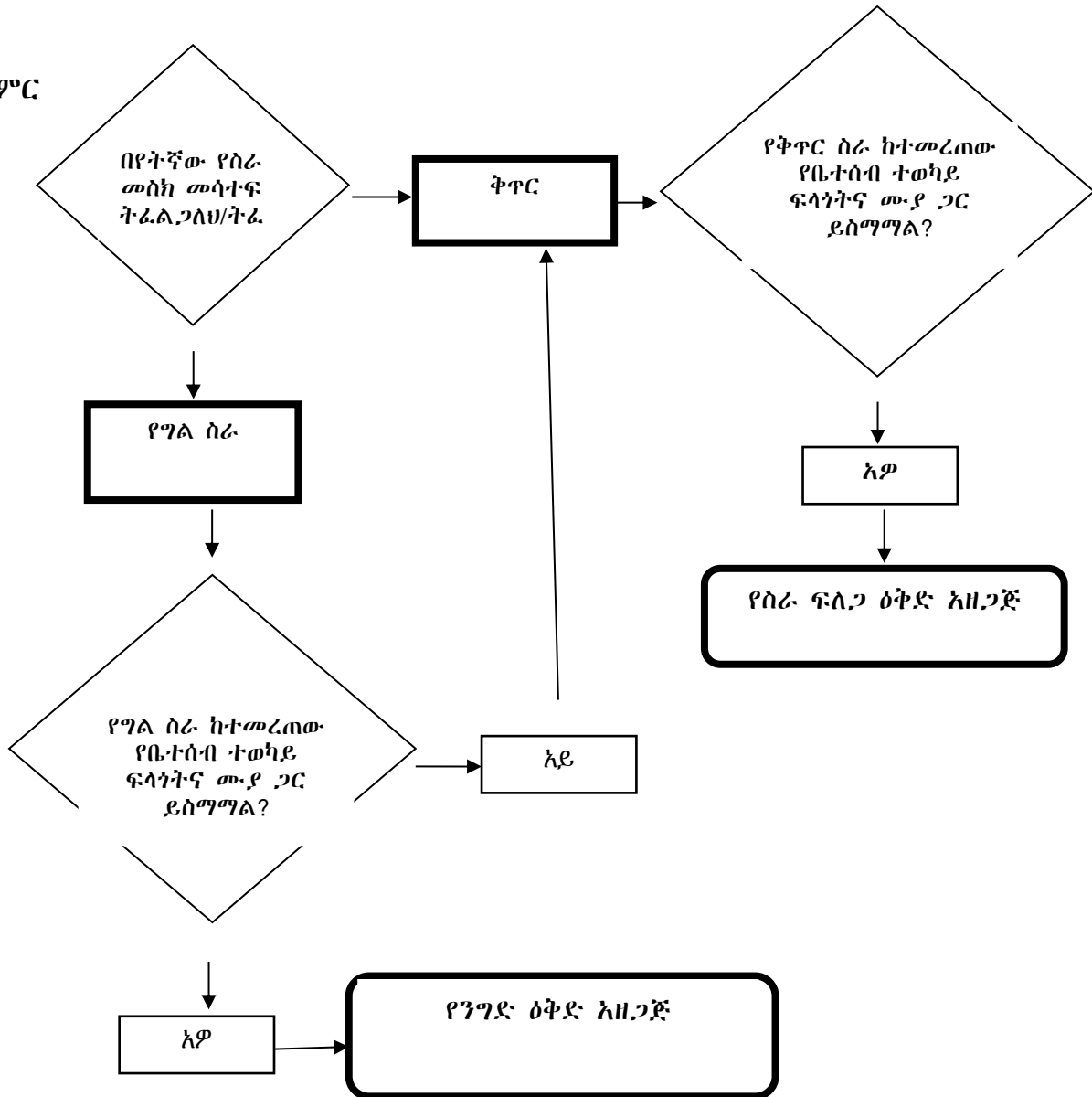
6. ዲላማ የሚያደርገው /የምታደርገው አሰሪዎች

7. ዲላማ የሚያደርገው /የምታደርገው ደሞዝ

8. የበጀት ፍላጎት ዕቅድ

መግለጫ : የስራ መስክ መረጣ ሂደት

ጀምር

ቅጽ አምስት : የንግድ ዕቅድ ማጽደቅ

የተጠቃሚው ስም: _____

የተመረጠው የስራ መስክ : _____

የንግድ ዕቅዱ የማጽደቂያ መስፈርቶች	አዎ	አይ	አስተያየት
1. ሁሉም የንግድ ዕቅዱ ክፍሎች ተሞልተዋል? አስፈላጊ ሆኖ ያልተሞላ ካለ የሞላውን አካል በአፋጣኝ በስልክ ማነጋገር ::			
2. ሁሉም በቁጠር የተቀመጡ ተደምረዋል ; ሁሉንም በሰንጠረዥ የተቀመጡ ቁጥሮችን ድምር ማረጋገጥ ::			
3. የንግድ/የስራው ጠንካራ፣ ደካማ ጎኖች እና መልካም አጋጣሚዎችና ስጋቶች ተገልጸዋል?			
4. የተመረጠው የስራ መስክ በአካባቢውና ማህበረሰቡ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል?			
5. የተመረጠው የስራ መስክ በሴቶችና ህጻናት ላይ የስራ ጫና ያሳድራል ?			
በተራ ቁጥር 4 እና 5 ለተጠየቀው ጥያቄ መልስዎ አዎ ከሆነ ችግሩን ለማቅለል እቅድ አዘጋጅተዋል?			

ያረጋገጠው እና ያጸደቀው ስም _____

ፊርማ _____

ቀን : _____

ቅጽ ስድስት : የስራ ፍለጋ ዕቅድ ማጽደቅ

የተጠቃሚው ስም: _____

የተመረጠው የስራ መስክ : _____

የስራ ፍለጋ ዕቅድ የማጽደቂያ መስፈርቶች	አዎ	አይ	አስተያየት
1. ሁሉም የንግድ ዕቅድ ክፍሎች ተሞልተዋል? አስፈላጊ ሆኖ ያልተሞላ ካለ የሞላውን አካል በአፋጣኝ በስልክ ማነጋገር ::			
2. ሁሉም በቁጠር የተቀመጡ ተደምረዋል ; ሁሉንም በሰንጠረዥ የተቀመጡ ቁጥሮችን ድምር ማረጋገጥ ::			
3. የተጠቃሚው እውቀት፣ክህሎት እና ልምድ ተገልጿል?			
4. የስራ ፍለጋ ዕቅድ አሁን ተጠቃሚው ካለው እውቀት ፣ክህሎትና ልምድ ጋር ይጣጣማል ?			
5. ተጨማሪ ስልጠናዎች ቢያስፈልጉት ለተጠቃሚው በተመደበው በጀት መሸፈን ይችላል ?			
6. የስራ ፍለጋ ዕቅድ ተጠቃሚውን ለስራ ፍለጋ ከአካባቢው ርቆ ሊያስኬደው ይችላል ?			
7. ለጥያቄ ቁጥር 6 መልሱ አዎ ከሆነ በጉዳዩ ላይ ቤተሰቡ በተወካዩ አማካኝነት ስለሚደረግለት ድጋፍ ተስማምቷል ?			

ያረጋገጠው እና ያጸደቀው ስም _____

ፊርማ _____

ቀን : _____

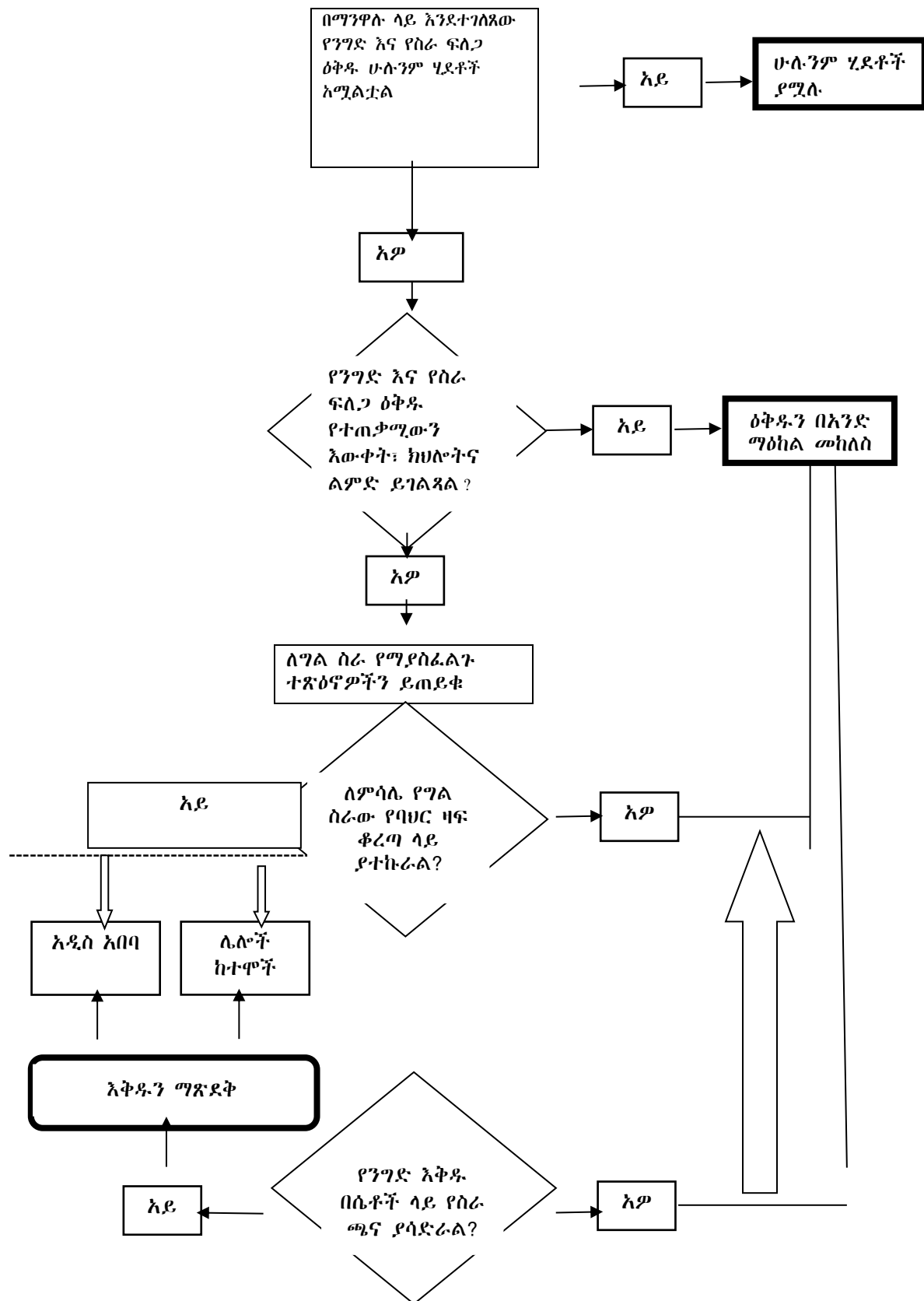
ቅጽ ሰባት : በግል ስራ ለመሰማራት የመረጡ ተጠቃሚዎችን መመዘገቢያ ቅጽ

ከተማ	ክፍለ ከተማ/ወረዳ/ቀበሌ	ስም	የፕሮግራሙ መታወቂያ ቁጥር	የመረጠው የገቢ ማስገኛ ስራ	አስተያየት

ቅጽ ስምንት : በቅጥር ስራ ለመሰማራት የመረጡ ተጠቃሚዎችን መመዘገቢያ ቅጽ

ከተማ	ክፍለ ከተማ/ወረዳ/ቀበሌ	ስም	የፕሮግራሙ መታወቂያ ቁጥር	የመረጠው የቅጥር ስራ አይነት	አስተያየት

መግለጫ : የንግድና የስራ ፍለጋ ዕቅድ ማጽደቅ ሂደት

ቅጽ ዘጠኝ : የተሟላ በግል ስራ ላይ ሊሰማሩ የተለዩ ተጠቃሚዎች መግለጫ

ተ.ቁ	ስም	ጾታ	ዕድሜ	ወረዳ/ቀበሌ	ክፍለ ከተማ	ከተማ	አድራሻ (ስልክ እና የቤት ቁጥር)	የወሰዱት የስልጠና አይነት	የመረጡት የስራ መስክ	መነሻ ካፒታል

